„GYÖNGYSZEMEK”
A Verpeléti Gyöngyszem Óvoda Pedagógiai Programja

Tevékenységközpontú Helyi Óvodai Pedagógiai Program

2025.

Hatályba lépés ideje: 2025. 09. 01.

Tartalom

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere: 4
A Nyilvánosságra hozatal módja 5
1. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI 6
1.1. Az intézmény hivatalos elnevezése: 6
1.2. OM azonosító: 031377 6
1.3. Az óvoda pontos címe, telefonszáma: 6
1.4. Az óvoda fenntartója: 6
1.5. Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 170 fő 6
1.6. Alaptevékenység: 6
1.7. Speciális jellemzők: hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése. 6
1.8. Az ellátható fogyatékosság típusai a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján: 6
2. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA, HELYZETELEMZÉS 7
2.1. Földrajzi-gazdasági környezet 7
2.2. Óvodáink bemutatása 7
2.3. Személyi feltételek 9
2.4. Az intézményben működő szakmai munkaközösségek, belső továbbképzési rendszerünk 10
2.5. Az óvoda tárgyi feltételrendszere 11
3. AZ ÓVODÁNAK A HELYI PROGRAM CÉLJAIHOZ RENDELT ESZKÖZRENDSZERE 12
3.1. A kötelező eszközjegyzékben meghatározott feltételrendszer 12
4. PROGRAMUNK ALAPELVEI, ÉRTÉKRENDÜNK, JÖVÖKÉPÜNK 12
5. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK CÉLJA, FELADATOK, INTÉZMÉNYI SAJÁTOSSÁGOK 14
5.1. Pedagógiai programunk céljai 14
5.2. Programunk kiemelt feladatai 14
5.3. Az óvodai nevelési tevékenység sajátosságai 15
6. A PROGRAM GYERMEKKÉPE ÉS ÓVODAKÉPE 19
6.1. Gyermekkép 19
6.2. Óvodakép 20
7. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 21
7.1. Egészséges életmód alakítása 21
7.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása 28
7.2.4. Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében 31
7.2.5. A család bevonásának lehetőségei: 31
7.2.6. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 32
8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI 36
8.1. A nevelés eszközei: játék tevékenység 36
8.2. Az utánzás és a játék fejlődési szakaszai kisgyerekkorban 41
8.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás 42
8.4. Társas, közösségi tevékenység 45
8.5. Munka jellegű tevékenységek 47
8.6. Verselés, mesélés 50
9.7. Ének, zene, népi játék, tánc 54
9.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 56
9.9. Külső világ tevékeny megismerése 59

9.10. Mindennapos mozgás 66
10. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI 70
10.1 Az óvodai felvétel rendje 70
10.2. Az óvodába lépés feltétele 71
10.3. Az iskolába lépés feltételei 71
11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE 73
11.1. Napirend 74
11.2. Tevékenységek javasolt szervezeti formái 75
11.3. Az óvodás gyermekek fejlődésének mérése 75
11.4. Nevelőmunka tervezése 76
12. Az óvoda hagyományai, ünnepei, rendezvényei 77
13. ÓVODÁNK SAJÁTOS FELADATAI 78
13.1. Gyermekvédelem 78
13.2. A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű családok segítésének lehetősége óvodánkban 81
14. PROGRAM ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE 83
15. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI 84
16. HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE 87
17. MAGYAR NYELVŰ ROMA/CIGÁNY KULTURÁLIS ÓVODAI NEVELÉS INTÉZMÉNYÜNKBEN 87
18. 1-ES TÍPUSÚ DIABÉTESZES GYERMEK SPECIÁLIS ELLÁTÁSI ELJÁRÁSRENDJE 92
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK 96

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.).
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény.
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. Korm. rendelet.
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.).
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 419/2024. (XII.23.) kormányrendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2016/679. számú rendelet - Európai parlament és a Tanács (EU) általános adatvédelmi rendelete, GDPR- törvény Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról

- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

A pedagógiai program tartalmát befolyásoló további dokumentumok:

- Az óvoda Alapító okirata
- Tevékenységközpontú Óvodai Program

A Nyilvánosságra hozatal módja

Nyilvánosságra hozatalának módja:
- KIR rendszerben
- az óvoda honlapján

A Nevelőtestület számára:
- csoportonként egy másolati példány készül az óvodapedagógusok részére
- a dolgozói hirdetőtáblán kihelyezve 1-1 példány

A Szülői kör számára:
- rövidített nyomtatott formában tájékoztató anyagként
- a szülői hirdető táblán egy nyomtatott példány

Egyéb partnerek számára:
- szóbeli tájékoztatás
- rövidített nyomtatott formában tájékoztató anyagként.

A 2025. 09. 01.-i módosítás indoka:

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítása

1. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

1.1. Az intézmény hivatalos elnevezése:

Verpeléti Gyöngyszem Óvoda és Gyöngyikék Bölcsőde

1.2. OM azonosító: 031377

1.3. Az óvoda pontos címe, telefonszáma:

Székhely: 3351 Verpelét, Petőfi út 17. Tel.: 36/359-070
Telephely: 3351 Verpelét, Petőfi út 25. (óvoda)
Telephely: 3351 Verpelét, Petőfi út 25. (bölcsőde)
E-mail: vpovodabolcsode@gmail.com
Web: www.verpeletiovoda.hu

1.4. Az óvoda fenntartója:

- Verpelét Város Önkormányzat

1.5. Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 170 fő

1.6. Alaptevékenység:

- Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
- Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Pedagógiai szakmai szolgáltatások szakmai feladatai
- Gyermekek bölcsődei ellátása
- Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok

1.7. Speciális jellemzők: hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése.

1.8. Az ellátható fogyatékosság típusai a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

Mozgásszervi fogyatékos, érzékszervi (hallási) fogyatékos, beszédfogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar), enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos, autista gyermek.

2. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA, HELYZETELEMZÉS

2.1. Földrajzi-gazdasági környezet

2.1.1. Verpelét

Területi adottságait tekintve a Mátra alján, a Tarna patak mellett lévő település. Természeti adottsága színes: a közeli várhegy a Mátra, a halas-tó gazdag lehetőséget kínál a szabadidő hasznos eltöltésére. Nagy forgalmú útvonala a megyeszékhellyel, Eger városával köti össze.
Az elmúlt évekre visszatekintve a község lakosságának egyrészt a mezőgazdaság jelentett biztos megélhetést, ezen belül híres volt szőlő és növénytermesztése. A környéken lévő ipari üzemek hosszú időn keresztül munkát biztosítottak a családok részére.
A megváltozott társadalmi viszonyok következtében sokan munkanélkülivé váltak. Pozitív elmozdulást jelent a településen, hogy egyre többen helyezkednek el a helyi üzemben valamint a helyi vállalkozóknál, de még így is sokan eljárnak a környező településekre és Eger városába dolgozni.
A mezőgazdaságon belül még több család végzi a szőlőtermesztést jövedelmük kiegészítésére. Ebből következik, hogy egyre kevesebb a munkanélküli.
A lakosság roma/cigány nemzetiség aránya jelentős. Biztos jövedelmet számukra a gyermekek után járó családi pótlék, a GYED és a GYES jelenti, ezt követően törekszenek állandó munkahelyet találni, esetleg alkalmi munkákkal egészítik ki a család bevételét. A családok anyagi helyzete, kulturális színvonala nagyban különbözik egymástól. Az óvodába járó gyermekek átlagosan 45%-a hátrányos helyzetű családokból kerül az intézménybe, akiknek szocializációja nem kis feladatot jelent pedagógusainknak.

2.2. Óvodáink bemutatása

A **székhelyóvoda** városunk központi részén található. A központi óvodában hat csoport működik, összesen, 145 kisgyermek óvodai nevelését biztosítja.
Az óvoda megfelelő infrastrukturális és tárgyi feltételrendszerrel rendelkezik, ideális körülményt biztosít minden helyben élő gyermek részére. Intézményünk fenntartója Verpelét Város Önkormányzata. Felvállaljuk a **sajátos nevelési igényű** és **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek integrált nevelését, 2007-től működtetjük az óvodai fejlesztő programot. Roma nemzetiségi programunk támogatja a roma kulturális nevelést. Az óvodába járó gyermekek szociokulturális háttere eltérő, integráltan neveljük a mélyszegénységben élő gyermekeket a magasan képzett szülők gyermekeivel. A gyermekek összetételéből adódóan nevelésünk széleskörű pedagógiai, módszertani tudást kíván. Ezt figyelembe véve óvodánk pedagógusai folyamatosan fejlesztik tudásukat. Pedagógiai munkánk fejlesztésének eredménye két **jó gyakorlatunk: „Erdőn, mezőn járok"** a külső világ tevékeny megismerését segíti, **„Eltérő szokások, egyenlő esélyek"** a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését támogatja. Pedagógusainkkal olyan gyermekközpontú pedagógiai módszertant dolgoztunk ki, amely az eltérő képességű és hátterű gyermekek sikeres együttnevelését, fejlesztését segíti. Fontosnak tartjuk a folyamatos megújulást, mivel évről évre változnak a gyermekek és a körülöttünk lévő környezet is. Pedagógusaink életkorát

tekintve, meghatározó azoknak a száma, akik még a pedagógus pálya elején járnak. Széleskörű társadalmi kapcsolattal rendelkezünk, befogadó pedagógiai gyakorlatunk legfontosabb eleme a szülőkkel való együttműködés. A közös érzés, a sikerélmény erősíti közösségeinket, tapasztalható a szülői igény a programokban való részvételre. A szülői házzal való kapcsolatunkat már az óvodai élet megkezdése előtt szervezzük. Jól működő Tipegő Klub segíti a családból az óvodába történő átmenetet. Pedagógiai munkánkat a településen lévő gazdák, civil szervezetek hatékonyan támogatják. Munkánk segítői a szakszolgálat szakemberei (logopédus, gyógypedagógus), akik hozzájárulnak fejlesztőmunkánk eredményeihez. 2013. évbe regisztrált Tehetségpont lett óvodánk. A tehetséggondozást óvodapedagógusaink az óvodai csoportokban és tehetség műhelyekben végzik. Hangsúlyos szerepet kap az óvodai nevelésünk során a környezettudatos szemlélet kialakítása, a fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartásforma megalapozása, környezetünk megismerése, megóvása, a környezetvédelem és az állatvédelem. Utóbbit igazolja, hogy elnyertük a „Madárbarát óvoda” címet.

Telephely Óvoda

2015-ben a Belügyminisztériumtól kapott támogatással, egy telephellyel bővült intézményünk, ahol 25 gyermek nevelését biztosítjuk vegyes csoport keretében. A „kisóvodában” ideális feltételrendszerrel rendelkezünk, tágas csoportszoba és külön hálóterem biztosítja a nyugodt, biztonságos életteret a gyermekeknek, A fejlesztéshez szükséges eszközök rendelkezésre állnak, egyedül a nagymozgás fejlesztéséhez szűkösebbek a lehetőségek. A „kisóvodába” járó gyermekek bekapcsolódnak a nagyóvoda által szervezett programokba, tevékenységekbe.

Óvodánk, mint nevelési intézmény a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik – az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával. Pedagógiai programunkat úgy állítottuk össze, hogy a különböző tevékenységeken keresztül a személyiség sokoldalú kibontakoztatása legyen a fő cél.

Ő azt hiszi, hogy csak játszik,
De mi tudjuk mire megy vele.
Arra, hogy a világban otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle. .”
(Varga Domonkos)

2.3. Személyi feltételek

2.3.1. Személyi feltételek bemutatása a verpeléti óvodában

Az intézmény székhelyén és a telephelyen lévő óvodában az **engedélyezett dolgozói létszám: 29 fő**

Ebből:
Óvodapedagógus: 15 fő
Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő dajkák száma: 7 fő
Pedagógiai asszisztensek száma: 2 fő
Óvodatitkár: 1 fő
Karbantartó-udvaros: 1 fő
Konyhai kisegítő alkalmazottak száma: 3 fő

Az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége megfelel a követelményeknek. Vannak több éves szakmai gyakorlattal rendelkező óvodapedagógusok és vannak pályakezdők, akiknek szakmai munkáját segíteni szükséges.
Úgy ítéljük meg, hogy mindkét óvodában alkalmazott tevékenységközpontú program választása sikeres volt, megfelel az óvoda sajátos helyzetének, és minden óvodapedagógus azonosulni tudott azzal.

Felvállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, akiknek fejlesztését speciálisan képzett szakember látja el.

Óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus. Az óvodapedagógusok személyisége meghatározó; elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Az alkalmazott nevelési feladatokhoz rugalmasan, de felelősséggel képesek alkalmazkodni, megfelelően reagálnak a nevelőmunka apróbb részleteire.

Felfedezik az értéket a gyermekben, felnőttben, - jól tudnak gazdálkodni ezekkel az értékekkel. A pedagógiai program eredményes megvalósítása, a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátása érdekében pedagógiai asszisztensek segítik az óvodapedagógusok munkáját.

Az óvodapedagógus párok együttműködésére a cél érdekében történő közös gondolkodás a jellemző. Azoknak a pedagógusoknak, akik kezdeményező szerepet vállalnak a csoportban, meghatározó szerepük van a pedagógiai munka, helyes irányvonalának megtartásában, a célok megvalósításában.

Az együttneveléshez elengedhetetlen a jó együttműködés. Az együtt dolgozó óvodapedagógus pároknak és az óvoda működését segítő alkalmazottaknak összehangolt munkája szükséges az óvodai nevelés eredményessége érdekében.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek lehetőséget kell az óvodában teremteni arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját. Ez minden dolgozónak feladata kell, hogy legyen.

2.4. Az intézményben működő szakmai munkaközösségek, belső továbbképzési rendszerünk

Környezeti nevelés szakmai munkaközösség	Cél: A környezet szeretetére, a természet védelmére, megóvására és az állatok védelmére nevelés. A fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartásforma megalapozása. Nagycsoportos korú gyermekek részére a környezet közvetlen megismerését támogató programok működtetése. A munkaközösség feladata éves munkaterv alapján ütemezett programok koordinálása.
Belső értékelési munkaközösség	Cél: Az intézményi folyamatok szabályozása a hatékony nevelőmunka megvalósítása érdekében. A munkaközösség feladata az éves munkaterv elkészítése és annak működtetése.
Módszertani adaptációt segítő munkaközösség	Cél: Szakmai, tartalmi fejlesztés. A nevelő-fejlesztő munka kiemelt területeinek továbbfejlesztése. A munkaközösség feladata az éves munkaterv elkészítése és annak működtetése.
Tehetséggondozást koordináló munkaközösség	Cél: Tehetséggondozó műhelyek működésének koordinálása. Tehetségbeazonosítás elvégzése, gyermekek műhelyekbe ajánlása. Mérések összesítése, értékelése. A munkaközösség feladata az éves munkaterv elkészítése és annak működtetése.

A munkaközösségek munkatervük alapján kéthavonta tartják megbeszélésüket, minden alkalomról jegyzőkönyvet készít a felelős pedagógus.
Belső elvárás, hogy a pedagógusok az intézményben működő munkaközösségekben aktívan vegyenek részt, ötleteikkel tevékenyen segítsék a közösség munkáját, és a folyamatos módszertani fejlődést.
Az intézményben **az óvodai fejlesztő program eredményes működése érdekében óvodai fejlesztő munkacsoport működik,** melynek célja a hátrányos helyzetű gyermekek segítése, fejlesztése, integrált nevelése. A munkacsoport munkaterv alapján végzi tevékenységét, a megbeszélésekről jegyzőkönyv is készül.

Belső továbbképzési rendszerünk:

Minden évben hospitálások alkalmával pedagógusaink megismerhetik egymás jó gyakorlatát.
A cél, hogy a pedagógusok által bemutatott jó módszereket áthagyományozzák más csoportok is.
Minden pedagógus feladata, belső hospitáláson való részvétel.

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

A megváltozott értékrendű óvodapedagógia folyamatos megismeréséhez feltétlenül szükséges a továbbképzéseken való aktív részvétel.

Az óvodapedagógus, a pedagógus-továbbképzést az igazgató által kijelölt tartalmi megújító képzés valamint a pedagógus által választható képzés elvégzésével teljesíti.
A tartalmi megújító képzés hozzájárul az adott pedagógus szakképzettséghez kapcsolódó képzésben megszerzett ismeretek és jártasságok megújításához, kiegészítéséhez. A pedagógus által választható képzés a pedagógus nevelő-oktató munkájához szükséges ismereteknek és készségeknek a bővítésére, fejlesztésére szolgál.
Minden óvodapedagógus érdeklődésének megfelelően igényli az intézmény céljaival összhangban lévő, mélyebb elméleti és gyakorlati képzést ezzel is segítve a szakmai fejlődést.
Az aktuális továbbképzések kiválasztási szempontja, hogy mennyire segíti nevelési programunk megvalósítását, az óvoda működését, fejlesztését. Az önképzés, az új ismeretek beépítése a napi gyakorlatba nagyon fontos és az intézmény jövőjének szempontjából meghatározó jelentőségű. Az önképzés minden pedagógus számára kötelező feladat. Kiemelt feladat, hogy a pedagógus saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemezze, értékelje.

2.5. Az óvoda tárgyi feltételrendszere

Az óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon kialakított, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelel változó testméretüknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválók, amelyek kialakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vesznek, lehetővé teszik mozgás- és játékigényük kielégítését. Intézményünkben arra törekszünk, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színek, formák, lehetőleg természetes anyagok vegyék körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelve helyezzük el. Az óvoda biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, és a szülők fogadására is lehetőséget teremt.

2.5.1. Az óvoda tárgyi-dologi feltételei

A verpeléti óvoda hét csoporttal működik. A székhely óvoda és a telephely óvoda, alapító okiratunk szerint 170 kisgyermek befogadására alkalmas.
Az óvoda 1971-ben épült, melyet pályázati forrásból 2006-2007 évben teljesen felújítottak. 2015. évben a régi „kisóvoda” épülete teljes felújításra került, 2015. szeptember 1-től 25 gyermek befogadására alkalmas. A székhelyóvodában 3 óvodai csoportszoba férőhelybővítése is megvalósult.
Óvodánk 2007-től az uniós elvárásoknak megfelelő feltételrendszert biztosít a ránk bízott gyermekek neveléséhez. Az új épület akadálymentesített, biztosítja mindazokat a feltételeket, melyek a fogyatékos gyermekek integrációjához nélkülözhetetlenek. Az udvari játékok megfelelnek az uniós követelményeknek. Csoportszobáink világosak, esztétikusak az óvodapedagógusok szorgos keze által készített igényes dekorációkkal barátságos környezetet alakítottak ki óvodásainknak.
Az intézmény konyhája melegítőkonyhaként funkcionál, a gyermekek háromszori étkeztetését a központi konyha biztosítja.
Óvodánk eszközellátottsága megfelelő, többféle változatos játékok biztosítják a gyermekek sokoldalú egyéni fejlesztését.
A speciális fejlesztő játékokat, eszközöket pályázatok útján és a költségvetésünkből folyamatosan bővítjük.

3. AZ ÓVODÁNAK A HELYI PROGRAM CÉLJAIHOZ RENDELT ESZKÖZRENDSZERE

3.1. A kötelező eszközjegyzékben meghatározott feltételrendszer

Óvodánk rendelkezik mindazon feltételekkel, melyet a nevelési-oktatási intézmények kötelező eszközeiről és felszereléséről szóló jegyzék határoz meg óvodák számára.
Az intézmény felvállalja a fogyatékkal élő gyermekek integrációját is; az ő nevelésükhöz és fejlesztésükhöz szükséges speciális eszközöket folyamatosan bővítjük.

4. PROGRAMUNK ALAPELVEI, ÉRTÉKRENDÜNK, JÖVÖKÉPÜNK

„A jelen a múlton épül fel,
a jövő alapja a jelen,
A múltat tisztelni tehát
a legnemesebb hagyomány,
s a régiek példáját követni:
okos célszerűség és célszerű okosság!"
/Breznay Imre/

Olyan pedagógiai munkát, olyan nevelést vallunk magunkénak, ami gyermekközpontú, amely a tevékenységeken keresztül és a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapvető feladatának.

Olyan személyiségközpontú pedagógiai munkát, amelyben elsősorban gyermek ismeretéből, életkoronként változó testi, lelki és szellemi szükségleteinek felismeréséből kiindulva biztosítja a kisgyermek számára az egészséges fejlődést, az egészséges életmódot.

Olyan komplex módon történő személyiségfejlesztést, amelyben az óvónő a 3-7 éves gyermekek alapvető tevékenységéből, a játékból és meséből eredően képes megteremteni olyan együttlétet, melyben a nevelői hatás észrevétlenül is példaként van jelen.

„A gyermekeknek két dolgot kell adnunk: Gyökereket és szárnyakat."
(Goethe)

Alapelveink:

- A gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Az óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermekek személyiségéhez kell igazodniuk.

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Mindenkor és minden helyzetben a gyermekek érdekeinek figyelembevétele.
- A gyermekek számára szeretetteljes nevelést biztosítunk
- Az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására
- Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meg lévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakítását.

Küldetésünk a minőségi nevelés, fejlesztés megvalósítása, a boldog, kiegyensúlyozott, környezetével és önmagával harmóniában élő személyiség kialakítása az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Intézményi jövőkép

Óvodánk jövőképét az intézmény nevelőtestületével együttműködve, eddigi eredményeinkre, értékeinkre, hagyományainkra alapozva formáljuk. Arra törekszünk, hogy a továbbképzéseken és az önképzések által szerzett kompetenciaterületek megfeleljenek az Alapprogram és a helyi Pedagógiai Program elvárásainak, segítsék elő a magas színvonalú szakmai munkavégzést, intézményi működést. Ahhoz, hogy megfeleljünk a mai kor elvárásainak, a folyamatban lévő és várható társadalmi változásoknak, a korszerűbb, biztonságosabb működéshez állandó fejlesztésekre van szükség. A kihívásoknak csakis együtt, erőforrásaink optimális mozgósításával tudunk megfelelni. Intézményünk gyermekközpontú, ahol a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük és a partnerek elvárásainak megfelelő, innovatív, szakmailag jól megalapozott nevelőtestület, alkalmazotti közösség dolgozik.

Közös célok:
A 3-7 éves gyermekek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:

- az egészséges, sokoldalú személyiség,
- a gyermekek környezettudatos szemlélete,
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi érettség
- a más nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek,

- a tehetséges gyermek átlag feletti, speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek,
- a hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek, az iskolába való átmenet zökkenőmentesebbé válik.

5. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK CÉLJA, FELADATOK, INTÉZMÉNYI SAJÁTOSSÁGOK

5.1. Pedagógiai programunk céljai

- Tevékenységre épülő, sokoldalú képességfejlesztés által, a gyermekek személyiségének kibontakoztatása az egyéni és életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A nevelés célja: segítséget nyújtani ahhoz, hogy az ember a fejlődés útján egészségesen haladva a lehetőségek széles körével úgy kerüljön kapcsolatba, hogy képes legyen kiválasztani a személyiségének megfelelőt.
- Az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség kialakítása.
- Az alapkészségek, és a kulcskompetenciák fejlesztése. Célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása és fenntartása.
- Egészséges életmódra nevelés az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés
- A gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.
- Sajátos nevelésű és hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.
- Tehetségbeazonosítás és tehetségígéretes gyermekek fejlesztése

5.2. Programunk kiemelt feladatai

5.2.1. Tevékenységközpontú szemlélet és fejlesztő stratégia megvalósítása

A gyermekek 3-7 éves korban élményszerű cselekvések, elsősorban játék közben szereznek tapasztalatokat, amelyek képessé teszik őket az egyéni fejlődés ütemében az iskolai életmód elfogadására.

5.2.2. Személyre szabott fejlesztés

A személyre szabott nevelés a gyermekek egyéni eltéréseinek, különbségeinek megértésén és differenciált fejlesztésén alapszik. A pedagógusok feladata az öndifferenciálásra épülő differenciálás.

5.2.3. Erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség pozitív formálása

Óvodai életünk egyik kiemelt feladatának a környezeti nevelést tartjuk. Környezeten a természeti, az ember által létrehozott társadalmi és tárgyi környezetet értjük. A gyermek érezze magát otthon abban a környezetben, amiben él, számára is átláthatók legyenek a történések. Érezze és élvezze az ember és a természet jótékony kölcsönhatását. Törekszünk a környezettudatos szemlélet kialakítására. Az erkölcsi értékek átadásában fontos tényező a gyermeki viselkedéskultúra fejlesztése.

5.3. Az óvodai nevelési tevékenység sajátosságai

5.3.1. A táplálékallergiás gyermekek integrált nevelése

A táplálékallergiás gyermekek integrált nevelésének célja: a táplálékallergiás gyermekek szükségletük szerinti ellátása.
Az óvoda, iskola és idősek ellátását központi konyha látja el. Lehetőségünk van az egyéni igények figyelembevételére, így az ételallergiás gyermekek részére biztosítani tudjuk a főtt ételt. (pl. liszt, tej érzékeny)

Főbb feladatok:

- Külön étrend megbeszélése az élelmezésvezetővel
- Szülők tájékoztatása
- Melegítés, tálalás megszervezése

5.3.2. 1-es típusú diabéteszes gyermekek speciális ellátása

Az ellátás részletes eljárásrendje a 18. pontnál megtalálható.

5.3.3. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének jogi hátterét a Nemzeti köznevelésről szóló 2011-évi CXC. törvény tartalmazza:

„Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek,
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
ac) kiemelten tehetséges gyermek
b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság, szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Kiemelten tehetséges gyermek: „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlagfeletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.” A tehetségazonosítás és gondozás folyamatos, kiemelt feladatunk. Középső csoportban minden gyermeknél Gardneri megfigyelési szempontsor alapján tehetségbeazonosítást végeznek az óvodapedagógusok és ezt követően indul meg a tehetséggondozás. A tehetséggondozás a csoportokban és a tehetségműhelyekben történik. Törekszünk az egyenlő hozzáférés biztosítására.

Feladatunk:

- A tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése a Fejlődési Naplóban
- Segíteni, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.
- A tehetséges gyermek erős oldalának, differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése.
- Az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása (párhuzamos tevékenységek, rugalmas napirend, szabad játék)
- Komplexitás, az egész személyiség fejlesztése
- Folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció
- A fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik

Óvodánkban működő tehetséggondozó műhelyek

Táncos műhely

Az óvodás gyermekek megismerkedhetnek a néptánc kezdő periódusával (csárdás lépéssel, rugózással, forgással stb.) ezáltal fejlődik mozgáskoordinációjuk, téritájékozódó képességük. A táncos műhely sajátos eszközeivel segíti a gyermekek személyiségének formálását. Cél, hogy a gyermekek: éljék át a tánc örömeit, fedezzék fel a mozgás kapcsolatát a zenével.
A táncoktatást két pedagógus vezeti.

„Zenebona" műhely

Heti egy alkalommal óvodapedagógus tart zenei képességfejlesztést a tehetséges gyermekek számára. Cél: a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus mozgásának fejlesztése.

„Kukkantó"-természetismereti műhely

Célja: Segíti a természet felé különös érzékenységgel forduló, kiemelkedő környezeti tapasztalatokkal és ismeretekkel rendelkező tehetséges gyermekeket. Motiváltságuk erősítése a környezetvédelem, a természet megóvása iránt. Ismereteik bővítése, gazdagítása tevékenykedés, cselekvés közben. Kísérletező kedv, kutató személet fokozása.
Heti egy alkalommal tart egy óvodapedagógus tehetségműhelyt a műhelybe járó gyermekek számára.

Kézműves műhely

Célja: A jó és kiemelkedő képességű gyermekek felfedezése. Kreativitásuk, képességük fejlesztése, olyan élmények, lehetőségek felkínálásával, melyek segítik, támogatják a gyermekekben rejlő tehetség kibontakozását. Célunk továbbá a gyermekek vizuális kultúrájának gazdagítása, népi kismesterségek megismerése.
Heti egy alkalommal tartja az óvodapedagógus a kézműves tehetségműhelyt.

5.3.3.1. Az integrált nevelésben résztvevő gyermek óvodai nevelésével kapcsolatos feladatok

Óvodánk Alapító Okirata szerint: az óvoda ellátja az olyan ép értelmű, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését, akik szakértői vélemény alapján: - mozgásszervi fogyatékos – érzékszervi (hallási) fogyatékos – beszédfogyatékos – egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek. Ellátja továbbá az enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos illetve autista gyermekek óvodai nevelését, egyéni fejlesztését. Az óvoda ellátja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztését. Az óvodai nevelés keretében a különleges étkezést igénybe vevő gyermekek ellátása biztosított.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja meghatározza, hogy a nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek.
A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermek esetében is fejlődnie kell:

- az alkalmazkodó készségnek
- az önállóságra törekvésnek
- az akaraterőnek és az együttműködésnek

A gyermek fejlődése érdekében a nap folyamán csak annyi segítséget kapjon, amennyi az önálló cselekvésben segíti őt. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása és a tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása a célok megvalósításához elengedhetetlenek.

Figyelembe kell venni a következőket:

- A gyermek minden segítséget kapjon meg hátrányainak leküzdéséhez, egyénre szabott differenciált fejlesztésben részesüljön
- A fejlesztés ne terhelje túl a sajátos nevelési igényű gyermeket
- A megfelelő területeken valósuljon meg a gyermek fejlesztése
- Az elvárások igazodjanak mindig a gyermek fejlődési üteméhez
- Az óvodai nevelőmunkán túl, a szülők és az óvoda együttműködésére is hangsúlyt kell helyezni

A rehabilitációs egyéni és csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák- pszichológia, orvosi-terápiás együttműködésével.

5.3.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

Az egyenlő esélyek megteremtése céljából, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező gyermekek részére Óvodai Fejlesztő Programot működtetünk. A Fejlesztő Programot a teljes munkatársi kör bevonásával működtetjük.

Az Óvodai Fejlesztő Program megvalósításával kapcsolatos feladatok:

- A hatékony integrált neveléshez szükséges pedagógiai módszerek (projektpedagógia, élménypedagógia, differenciáló pedagógiai eljárás, mozgásfejlesztés korszerű módszertan alkalmazásával, drámapedagógia) alkalmazása.
- Szabadidős programok szervezése, élménypedagógia hangsúlyozásában.
- Elfogadó, bátorító, az erősségekre építő pedagógusszerep hangsúlyozása.
- Partneri kapcsolatok erősítése az óvoda mindennapi életébe történő aktív jelenléttel a szülők vonatkozásában. (személyhez kötött feladatok)
- Óvoda-iskola átmenet segítése céljából a iskolakezdés idejének a gyermek fejlődéséhez igazodó meghatározása, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó egyéni fejlesztésének folyamatos megvalósítása, az iskolakezdéshez szükséges alapkészségek megerősítése, közös programok szervezése.
- A társadalmi és szakmai környezettel való hatékony együttműködés
- Egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése
- Inkluzív intézményi pedagógiai attitűd fenntartása

5.3.5. A nemzetiségi óvodai nevelés – magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelése

Intézményünkben a roma gyermekek körében roma/cigány kulturális nevelést folytatunk, magyar nyelven amennyiben a szülők ezt igénylik.

Feladatunk:

- A szocializáció, étkezési, higiénés, öltözködési szokások kialakítása, közösségi életre nevelés, beilleszkedés elősegítése
- A hátrányok kompenzálása, a fejlesztési feladatok differenciált, egyénre szabott segítségével
- Erkölcsi, kulturális értékek megismertetése, ismerkedés egymás hagyományaival, szokásaival
- Nemzetiségi kultúra megismertetése (mesélés, verselés, énekes és népi játék)
- Az önazonosság megőrzése, ápolása, a nemzeti identitás erősítése a nemzetiségi hagyományok átörökítése

6. A PROGRAM GYERMEKKÉPE ÉS ÓVODAKÉPE

6.1. Gyermekkép

„Keresem minden gyermek titkát, és kérdezem: hogyan segíthetnék abban, hogy Önmaga lehessen”

(Janusz Korczak)

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is - együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. (Óvodai nevelés országos alapprogramja)
A családokkal szorosan együttműködve, a nevelési tevékenységüket kiegészítve és segítve – a gyermekek spontán érését hangsúlyozva, olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik közül legtöbben az óvodáskor végére készen állnak az iskolai tanulás megkezdésére. Rendelkeznek a humanista értékek alapjaival, kreatív, érdeklődő, együttműködésre képesek, akik alkalmazható tudás és képességek birtokában kezdhetik az iskolai éveket.

- Akik jól érzik magukat társaik és nevelőik között az óvodáinkban. Aktívak, érdeklődőek, szívesen tevékenykednek.

- Testileg és lelkileg egészségesen fejlődnek. Rendelkeznek az életkoruknak megfelelő testi és lelki képességekkel és készségekkel.
- Választékosan beszélik anyanyelvüket, gondolataikat világosan kifejezik.
- Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empatikus, szolidális játszótárs, csoporttárs.

6.2. Óvodakép

Küldetésünk a minőségi nevelés, fejlesztés megvalósítása, a boldog, kiegyensúlyozott, környezetével és önmagával harmóniában élő személyiség kialakítása az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Óvodánkban mindannyian felelősek vagyunk azért, hogy nevelő-fejlesztő tevékenységünk során az elvárható legmagasabb szakmai színvonalat nyújtsuk.
Az óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinél a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját.

Céljaink:

- Olyan pedagógiai környezet kialakítása és fenntartása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.
- A befogadó köznevelési rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat fenntartása.
- Minden gyermeknek joga van arra, hogy egészségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.
- Modellértékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára. A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.
- Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

- Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direktebb módszereit is (előadások, Tipegő Klub, közös tevékenységek, tájékoztatók kihelyezése)
- A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakozásának támogatásával az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.
- Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítása.
- A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása.
- A gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek elfogadása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése.

7. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai
Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

7.1. Egészséges életmód alakítása

Cél: Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés. A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészségvédelmét.

- **Helye a nevelési folyamatban:**

  Óvodai nevelésünk alapvető feladata a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosítja a kisgyermek egészséges fejlődését.
  A gyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához.
  Hozzájárul az egész személyiség alakulásához.
  Az egészséges életmódra nevelés területei közé tartozik a gondozás, testi nevelés, egészségvédelem - edzés és a mozgásfejlesztés.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A környezettudatos magatartás megalapozása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Feladatunk:

A gyermekek higiénés nevelése: kulturált étkezés, tisztálkodás, WC használat, környezeti higiénia, rend, balesetmentes környezet.
Kialakítjuk óvodánk szokás – és szabályrendszerét a gyermekek élettani szükségleteinek figyelembevételével.
Egészséges, biztonságos környezetet alakítunk ki.
Fontos feladatunk a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényüknek kielégítése, a gyerekek testi-lelki épségének védelme, óvása és megőrzése

Táplálkozás

A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük nagyrészt az óvodában kapják. Ezért fontos, hogy a gyermekek számára változatos, megfelelő összetételű étrendet biztosítsunk.
Óvodánkban az étkezések jól szervezetten zajlanak. A reggeli folyamatos, meghatározott időkereten belül a gyermekek bármikor reggelizhetnek. Az ebéd kötött időben zajlik, minimális várakozással. Az uzsonna időhöz kötött.
A gyermekeknek az óvodába kerüléskor különböző táplálkozási szokásai vannak. A felnőttek ismerjék, és kellő toleranciával fogadják a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket az ételek elfogyasztására, de ne erőltessék azt.

- Gondoskodunk a kulturált étkezés feltételeiről (terítő, ép tányérok, poharak, halk beszélgetés, megfelelő magatartás, étkezés közben)
- Víz folyamatosan rendelkezésre áll, bármikor ihat a gyermek. Kerüljük az édes folyadékokat.

Testápolás

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az eredményes neveléshez szükséges a családi és óvodai szokások összehangolása. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A testápoláshoz szükséges feltételeket teremtsék meg úgy a felnőttek, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket.

- Egészségük védelmére, testük gondozására legyen igényük. Ehhez a megfelelő szokások kialakítása.
- Fogápolás, fogmosás lehetőségének biztosítása.
- WC, mosdóhasználat szokásrendszerének kialakítása.
- Hajápolásra, fejtetvességre figyelem felhívása.
- A szokásrendszer kialakítása oly módon, hogy az már a gyermekek igényeiben is megjelenjenek. Vegyék észre, igényeljék a tisztaságot ruházatukban, testükön, környezetükben.
- Környezettudatos magatartás kialakítása (csapok elzárása, WC papír használata)

Öltözködés

- Mindig többrétegű, kényelmes, az időjárásnak megfelelő legyen.
- A gyerekek érezzék, a hőmérséklet változását, maguktól vetkőzzenek, öltözzenek, ha szükséges.
- Akinek van arra módja, az öltözőben tartson, gumicsizmát, overáll nadrágot, eső kabátot.
- Nagymozgásokhoz legyen lehetőségük az átöltözésre, megfelelő cipő, póló, rövidnadrágba

Mozgás

A mindennapi szabad mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. Engedjük a gyermekeket szabadon mozogni. A sok szabad mozgás az idegrendszer fejlődéséhez szükséges.
A sokféle mozgáslehetőség kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését.
Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását.
Megfelelő terheléssel a testi képességek fejlődését segíthetjük.
A különböző mozgásformák gyakorlásával a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok betartásával a gyermekek egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, így a baleseteket is megelőzhetjük.
A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiéniai szokások kialakítását is. Lehetőség szerint minél többet mozogjanak a gyermekek a szabadban.
A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.
A levegőzés élettani hatásán túl elősegíti a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását. Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy lehetőség szerint a gyermekek minél több tevékenységüket végezzék a szabad levegőn.

- A mozgás legfőbb tere az óvodai udvar, megfelelő számú és méretű játéklehetőséggel.
- Biztosítjuk a kis motorok, kerékpárok, rollerek használatához szükséges eszközöket.
- A mozgásokat játékos, spontán és szervezett keretek között szervezzük.
- Időjárástól függően szinte minden nap lehetőségük van a gyermekeknek az udvari mozgásos játékokra, télen, nyáron egyaránt. A szabadban töltött idő hossza függ az

évszaktól, időjárástól. Sétákat, kirándulásokat is szervezünk a gyerekek életkorának megfelelően.
- A gyermekeknél törekszünk a mozgás fontosságának tudatosítására.

Pihenés, alvás

A gyermekek alvásigényüknek egy részét az óvodában elégítik. Legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt légkör biztosítása (mese, halk zene), a gyermekek egyéni alvásigényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése.

A hátrányos családi környezetben élő roma gyermekek nevelésénél vegyük figyelembe az eltérő szokás és értékrendet a család és az óvoda között.
Fokozatosan kell bevezetni a gyermeket az óvoda helyiségeinek, eszközeinek megismertetésébe. Azoknak az eszközöknek a használatát, amelyik otthon hiányzik, ne erőltessük rájuk – fokozatosan ismertessük meg velük. Az óvodai szokások bevezetését – cselekvéses, utánzásos helyzetben is fokozatosan végezzük, kellően rangsorolva (kézmosás, vécéhasználat, ezután bővíthetjük a szokásrendszert, étkezés, öltözködés stb.) A bonyolult szokásoknál vegyük figyelembe a helyettesítő, pótló nevelés szükségességét (fogmosás, körömkefe használata). Elegendő időt biztosítsunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
A roma gyermekek jó kézügyességét és fejlett cselekvéses aktivitását aknázzuk ki a játékok, ruhák elrakás, terem rendjének megőrzésére irányuló szokások elsajátításával.
Ne minősítsük a gyermek, otthonról hozott szokásait, gondozottságát addig, amíg nem ismerjük annak családi feltételeit. A család nevelési gyakorlatának felül bírálata helyett vegyük észre a pozitív vonásokat.

Egészséges táplálkozás

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermekek egészséges táplálása. Az óvodáskorban kialakított, elsajátított táplálkozási szokások, illetve ismeretek nagyon meghatározóak a későbbiekre nézve. Az óvodai étkezés napjainkban sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nem csak anyagiakon, de szemléleten óvónői leleményességen és a szülők segítő együttműködésén is múlik. Szoros a kapcsolat az élelmezésvezetővel, akivel egyeztetünk a gyermekek étrendjének összeállításáról.

Feladataink:

- Kulturált körülmények biztosítása az étkezéshez
- A gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelően az evőeszközök helyes használatának megismertetése
- Új ízek megkedveltetése, folyamatos folyadék biztosítása, kerülve a magas cukor tartalmú ételeket, italokat
- Fokozottan ügyelni a táplálék érzékeny gyermekekre
- Gyümölcsnap, zöldségnap szervezése
- Egészségnap megrendezése

Tevékenységek:

A kulturált étkezés szokásait gondosan és esztétikusan megszervezett körülmények között, állandó odafigyeléssel, segítségnyújtással, derűs légkörben alakítjuk.

Próbáljuk megkedveltetni az új ízeket a gyerekekkel, de nem erőltetünk semmit. A nap folyamán folyamatosan biztosítsuk a folyadékot minden gyermek számára.
Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében különböző programokat szervezünk. Játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb, de egészséges ételek elkészítésének (gabonafélék csíráztatása, olajos magvak fogyasztása, salátakészítés, káposztasaláta készítés, csalamádékészítés, kompótkészítés, gyümölcsaszalása, gyümölcsfacsarása és a gyümölcslé megkóstolása, a gyermekek által gyűjtött gyógynövényekből teafőzés, teljes kiőrlésű lisztből süteménykészítés, barnacukor felhasználásával.) Előzményként a csoportok piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során. Mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvónők.
Az óvodai étkezések során törekszünk a változatos étrendre és arra, hogy egészséges pékárukat, húsokat, és többféle tejterméket fogyaszthassanak az óvodás gyerekek.
Szülői értekezlet, Fogadó óra, Tipegő klub és kötetlen beszélgetések keretében tanácsot adunk a szülőknek, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. (szemléletformálás, szokásalakítás, receptajánlások)

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegítik a gyermekek egészségének megóvását.
Ezen kívül nagy hangsúlyt kell fektetni a higiéniás szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítás, fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő öltözködés, folyamatos levegőcsere, a csoportszobákban minél több zöld növény elhelyezése). Mindezek az intézkedések biztosítják a szervezet általános védekezőképességének fokozását, betegségek megelőzését.
Az óvodapedagógus fontos feladata az anamnézis-felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem akadályozó betegségek (allergia, asztma, epilepszia, cukorbetegség, lisztérzékenység stb.) regisztrálása, alapvető tudni valók elsajátítása, az egészségi állapot egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtése.
Az egészség megóvása érdekében rendszeresen, a fokozatosság elvét betartva használjuk a sószobát.
Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői – orvosi szűrésekre. A vizsgálat alkalmával az óvodapedagógus felhívja az orvos figyelmét azokra az eltérésekre, amelyek felderítése, kezelése szakorvosi vizsgálatot igényelhet (hanyag tartás, mozgásszervi elváltozások, érzékszervi funkciók csökkentése, érzelmi labilitás).
A gyermeki gondolkodásmód sajátosságából, valamint a vizuomotoros koordináció zavaraiból adódóan bekövetkezhetnek tipikus gyermek balesetek, ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését.
A gyermekeket önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük (tolerancia, konfliktuskezelés).
A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek edzettségét. Ennek érdekében minél több időt kell a szabadban tölteni, az időjárásnak megfelelő ruházatban. Nyáron az óvoda adottságaihoz alkalmazkodva (tusoló) lehet a víz, edző hatását kihasználni. A szabadban töltött idő alatt a gyermekeket óvni kell a nap káros hatásaitól.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja az egészséges életmódra nevelés szintjét. Az esztétikus, egészségügyi előírásoknak megfelelő tárgyi környezet jó alapot ad a nevelőmunkához.

Óvodánk udvarán minden csoportnak van állandó játszóhelye. Az udvaron napos és árnyékos játszórész, füves, homokos terület is van.
Az udvaron a gyermekek életkorának és fejlettségének megfelelő biztonságos és esztétikus mozgásfejlesztő játékok vannak.

A gyermekek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés érdekében az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása rendszeres. A gyermekek jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozoghatnak.
Fontos, hogy az óvodapedagógusok a több funkciót betöltő csoportszobákat esztétikusan rendezzék be, legyen alkalmas a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, étkezésre, alvásra, pihenésre. Az esztétikus környezet biztosítása a gyermekek jó közérzetének biztosítása és az ízlésközvetítés miatt is fontos.

Testi és lelki egészség feltételeinek megteremtésével a testi és lelki egészség fejlesztése, viselkedési függőségek a szenvedély betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A testi és lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez nagyon fontos az óvoda egészséges napirendjének betartása, készséggé alakítása, a hibás viselkedési módok kezelése (stressz hatások kompenzációja, gyermekek lelkiállapotának megismerése, megoldások keresése).

A viselkedési függőségek a szenvedély betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése szempontjából jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és a nevelőmunkát segítő alkalmazottaknak. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermek számára. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Mit tehetünk mi óvodapedagógusok? Olyan meséket mesélhetünk a gyermekeknek, amelyben a helyes magatartás pozitív élményei jelennek meg, bevonhatunk külső szakembereket (gyermekorvos, védőnő), akik játékos programokat szerveznek az óvodásoknak.

Bántalmazás, erőszak

A bántalmazás lehet fizikai és érzelmi bántalmazás. A fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, amely a gyermek fizikai sérüléséhez vezet. Az érzelmi bántalmazás súlyos és káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, életkornak vagy fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztása a gyermekkel szemben (szobatisztaság erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Törekednünk kell pedagógiai eszközökkel a káros hatások megelőzésére, illetőleg az ellensúlyozására. Több figyelmet, törődést igényel tőlünk az ilyen gyermek. Nyílt, őszinte, szeretetteljes biztonságot nyújtó pedagógushoz vonzódik.

Kötelességünk, hogy közreműködjünk a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében, a Gyermekjóléti Szolgálat segítheti munkánkat ilyen probléma esetén.

Életmódformálás a családdal közösen

- ❖ Az egészséges táplálkozás érdekében célszerű az intézményes és a családi étkezések összehangolása. Ügyeljenek otthon is a kulturált étkezési körülményekre: nyugodt étkezés – rágás - elegendő folyadék, új ízek megkedveltetése. Az egészséges táplálkozás érdekében szelektálják a fogyasztói társadalom káros hatásait (Coca-cola, chips, édességek, stb.).
- ❖ Programunk támogatja a kirándulásokat. A természetjáró kirándulások, érzelmi és tudásbeli többletet adnak a gyermeknek, szülőknek egyaránt. Közös szervezésben a sokszínű egyéniségek természetes mintát adnak a gyermeknek a gyaloglásban, természeti megfigyelésben, játékban, a természetóvásban.
- ❖ A családdal való együttműködés a gyermek egészségének megőrzésében, a betegségek megelőzésében feltétlenül fontos. A szülő tájékoztatása alapján az óvónők figyelemmel kísérik a gyermek egészségügyi problémáit. Az érzékszervi, mozgásszervi károsodások kezelésében együttműködnek az egészségügyi szakemberekkel. Óvodánk felvállalja szakorvosi szűrővizsgálatok megszervezését. A problémák feltárása után nélkülözhetetlen a családokkal való együttműködés, meggyőzés különösen a hátrányos helyzetű családok esetén.
- ❖ A test és lélek harmóniájának megőrzését, feszültségek, kudarcok feldolgozását örömteli tevékenységekkel segítjük.
- ❖ Az óvodapedagógus az egészséges életmód alakításában (mozgás, táplálkozás, testi higiénia) annak megszervezésében példát mutat, meggyőz, nevel a gyermek és szülők körében egyaránt.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, öltözködnek,
- a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, zsebkendőjüket önállóan használják,
- önállóan eldönti, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek maguknak vizet,
- készségszinten használják a kanalat, kést, villát,
- esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek, étkezés közben halkan beszélgetnek
- a ruhájukat ki-becsomagolják, cipőjüket befűzik, bekötik
- a ruhájukat összehajtva a polcukra helyezik,
- a környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani,
- ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Ismerik a baleset megelőzés szabályait.
- Kialakul a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmódjuk
- A sajátos nevelési igényű gyermekek és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek az egészséges életmód szokásait sajátítsák el képességeikhez mérten, egyéni ütemben

7.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Cél: A szűkebb és tágabb környezetükben eligazodó önérvényesítő, egészséges önbizalommal rendelkező, kapcsolatokat kialakító, együttműködő és alkalmazkodó gyermekek nevelése. A gyerekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, az intézményes nevelés keretében. A társadalom és az egyén szempontjából értékes tulajdonságok kialakítása.

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése
- Az ösztönök és érzelem irányításának fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése
- Legyen a felnőttekkel és a társaival együttműködő, hozzáértő és független
- Társas kapcsolataiban, egyszerű konfliktusait legyen képes megoldani;
- Erősödjön meg a gyermekben az empátiás készség;
- Erősödjenek a gyermek szociális érzelmei;
- Erősödjenek esztétikai érzelmei;
- Erősödjenek erkölcsi érzelmei;
- Legyenek a gyermekek jól-neveltek és udvariasak

7.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feladatai

Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, közös értékek óvása, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, szabálytudat stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör megteremtése.
- Folyamatosan kommunikálunk a gyermekekkel, biztosítjuk az állandó személyes érintkezést, erre biztatjuk őket társas kapcsolataikban.
- Közös tevékenységeket szervezünk, közös élményszerzést biztosítunk.
- A gyermekekkel együtt alakítjuk a közösségi szokásokat, szabályokat.
- Fokozatosan, tervszerűen ismertetjük meg az udvarias viselkedés szabályait, normáit.
- Egymáshoz való alkalmazkodás tanulását segítjük.
- Támogatjuk a gyermekek barátkozását.
- Biztosítjuk és támogatjuk a családos óvodakezdést
- Óvodába lépés előtti családot látogatunk felvételt nyert gyermeknél.
- Hagyományok ápolásával, ünnepek szervezésével közös örömteli élményeket biztosítunk.

- A gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz, és családhoz való kötődés alapja
- Mintakövető magatartással adunk példát a gyermekeknek és a szülőknek.
- Az emberek különböznek egymástól, ennek elfogadására, megértésére neveljük a gyermekeket.
- A kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása
- A gyermek közösségben elfoglalt helyéről szociometria készítése év elején és év végén.
- Elfogadás gyakorlása a felnőtt részéről: elfogadjuk őt olyannak, amilyen.
- A mesekörök napi szervezése lehetőséget nyújt a jóra való törekvés erősítésére, a gyermekek önértékelésének fejlesztésére.
- Az óvodapedagógus a gyermekekkel közösen alakítsa ki a közösségi élet szabályait, azokat következetesen tartassa be. Ösztönözze, motiválja őket ennek betartására.
- A pedagógus legyen érzékeny a konfliktusok felismerésére, törekedjen a gyerekek bevonásával a konfliktus okának feltárására, (egymás meghallgatására) erőszakmentes megoldására.

7.2.2.Tevékenységek szervezése:

Felnőtt - gyermek kapcsolat az óvodás korban alapvető, meghatározó kapcsolat, jelentős elsőbbsége van a kortárskapcsolatokkal szemben. Erkölcsi nevelésünk alapja, a felnőttek (óvónő) modell értékű viselkedése. Arra törekszünk, hogy az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, elfogadó, toleráns, a gyermekek számára minta érték. A gyermek nem tud nem utánozni, ezért példaértékű kell, hogy legyen az a minta, amit mi felnőttek közvetítünk a számukra.
Érzelmi biztonság fontossága: testközelség, bizalmon alapuló kapcsolat kialakítása. Gyermek elfogadása: a gyermekek egyéni személyiségének teljes elfogadása, szeretetteljes formálása, különbözőség iránti tolerancia. A pedagógus értékelése legyen érthető a gyermek számára, értékelése segítse a gyermek önértékelésének fejlődését. A helytelen magatartásformákban mindig a cselekvést ítéljük el nem a gyermeket! A gyermekek munkáinak, különböző tevékenységeinek értékelésében törekedjünk a folyamatos értékelésre, a pozitív megerősítésre.
A gyermek-gyermek kapcsolat: Óvodánkban vegyes csoportok vannak, melyek elősegítik a családias légkör kialakítását, a zökkenőmentes beilleszkedést. Az életkorból adódó személyiség jegyek elfogadása, megalapozza a különbözőség elfogadását, egymás tiszteletét. A gyermekek kapcsolatai az óvodában eleinte egymásmellettiséget jelent, személytelen, felcserélhető, nincs tartalmas érzelmi töltése. Ebből a szempontból ez a kor előkészítése a másodlagos szocializációban megjelenő átpártolásnak, amikor is elsődlegesekké vállnak a kortárskapcsolatok, erős érzelmi színezettel. Segítjük és támogatjuk a gyermekek barátkozását, a testvérkapcsolatokat. Támogatjuk őket abban, hogy indulataikból fakadó konfliktusaikat megtanulják feloldani, testvéreik mellett nagyobb érzelmi biztonságban érezzék magukat: a konfliktus megoldásában tevékenyen részt veszünk, magyarázattal, javaslatokkal, megoldási ötletekkel segítünk, majd a fokozatosság és a konfliktusban résztvevők fejlettségét figyelembe véve folyamatosan egyre önállóbban hagyjuk a

gyermekeket a megoldásban, de figyelemmel kísérjük a tevékenységüket és a tanulságok levonásában is részt veszünk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelésének feladatai:

Célunk: A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, helyzetének javítása, a szociális kirekesztés elleni küzdelem.
A sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi igénye fokozottabb, mint ép társaiké. Sokkal jobban tudnak kötődni személyekhez, helyhez, helyzetekhez, tárgyakhoz, a változásokat, változtatásokat nehezebben tűrik. Ezeket figyelembe véve törekszünk, hogy óvodánk tárgyi környezete pozitív érzelmi hatást váltson ki bennük.
A sajátos nevelési igényű gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, ezért sajátos pedagógiai segítséget igényelnek. Az óvodapedagógusok mindig a gyermek fejlettségi szintjéhez igazítják az elvárásokat, tevékenységeket és törekszenek arra, hogy azt kudarc nélkül legyenek képesek elvégezni.

A társas élet kialakításának előfeltételei:

Biztosítjuk a derűs, nyugodt, otthonos légkört, melyben helyet kap a vidámság az örömteli együttlét. A gyermekek minden pozitív aktivitását támogatjuk. Mindenkor készen állunk arra, hogy a gyermekek számára élményszerzési lehetőséget, tevékenységeket ajánljunk, támogatjuk a gyermek kezdeményezéseit, segítjük kivitelezését.

7.2.3. Befogadás

„A megszületett gyermek a „csillagocska” fáradhatatlanul keresi majd az elveszett paradicsomot, a biztonságot adó „kinti” rendet, amelyről ott „bent” mindent megtudott. Kint a fényben, a tagolt világban a kisgyermek kérdez-és nemcsak szóval-szemével, teste, lelke minden moccanásával”

(Molnár V. József)

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. A kapcsolatfelvétel a beiratkozással kezdődik, amelynek során lehetőséget adunk a szülőknek, hogy beszéljenek elképzeléseikről, elvárásaikról, ugyanakkor bepillanthassanak az óvodai életbe is.
Az óvodában a gyermek beilleszkedését megkönnyítjük:

- Vegyes életkorú csoportok szervezésével
- Rokoni és testvérkapcsolatok támogatásával
- Ismerkedő családlátogatással
- Tipegő Klub működtetésével
- Az anyás beszoktatás felajánlásával
- Óvodába hívogató programokkal

A befogadás formái:

- Anyával együtt, fokozatos befogadás
- Anya nélküli fokozatos befogadás
- Testvér melletti befogadás
- Átmenet nélküli befogadás

A szülők maguk döntik el, melyik befogadási formát választják, de természetesen, ha igénylik, tanácsokkal segítjük őket. Az új gyermekek behozhatják kedvenc játékukat az óvodába. Az első napokban a szülőknek tanácsoljuk, hogy rövid időt töltsenek a gyermekek az óvodában. A csendes pihenő idején különös odafigyelést, törődést igényelnek az új gyermekek, kiemelten fontos az óvodapedagógus személyes törődése; simogatással, dúdolással oldja a gyermekekben meglévő szorongást.
A Tipegő Klub kiváló lehetőséget teremt a családból az óvodába való átmenet könnyítésére. A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek különös odafigyelést igényelnek a befogadási időszakban. A kezdeti időszakban személyes beszélgetésekkel, segítjük a közvetlen felnőtt-szülő kapcsolat kialakítását.
A fejlesztés azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel, gyerekekkel, bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben.
A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

„Szent kincs a gyermek teste-lelke, szeretni kell azt melegen, és fölnevelni féltő gonddal, hogy tiszta, jó, erős legyen.”

(Szemlér Ferenc)

7.2.4. Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- A gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

7.2.5. A család bevonásának lehetőségei:

- Nyitott óvodai programok szervezése
- Tipegő Klub működtetése
- Az óvodai programokban aktív részvétel (Márton nap, Egészség nap)
- Szülők, nagyszülők munkahelyein tapasztalatszerzés

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szociális érzelmeik, mint az együttműködés, együttérzés, segítőkészség, bizalom bánat, fájdalom, örömérzet átélése, megélése.
- Éretté válik az iskolakezdéshez, jól szocializálható más közösségbe is.
- Erkölcsi érzelmeik fejlődjenek ki, mint – az igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás
- Aktívan vesz részt a közös tevékenységekben
- Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez
- Tud alkalmazkodni a csoportban kialakult szokásrendszerhez
- A játékszeren megosztozik a társaival.
- Segíti a társait a tevékenységekben.
- Legyen igénye a szépre, ismerje fel környezetében, munkáiban. Legyen képes művész élmény befogadására.
- Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és a társait.
- Képes az udvariassághoz, az illemhez tartozó szokások betartására, alkalmazására
- Érdeklődik társai iránt.
- Képes az önálló probléma megoldásra, a kudarcélmény elviselésére
- Konfliktushelyzetekben társaival egyezkedik,
- Kialakul szabálytudata és vállalja tettei következményét
- Képes az együttérzésre.
- Számon tartja társait, érdeklődik hiányzásának okáról.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét.
- Köszönnek a felnőtteknek, társaiknak.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- Betartják a viselkedési szabályokat
- Megfelelő akarati tulajdonságokkal, feladattudattal rendelkezik
- Tisztelik egymást, segítik a kisebbeket, a gyengébbeket

7.2.6. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében. Értelmi fejlesztés során a gyermek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Feladat:

- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- Bábozással, dramatizálással lehetőséget nyújtsunk szókincsük bővítésére, gazdagítsuk a gyermekek metakommunikációs ismereteit.
- Törekedjünk arra, hogy differenciáltan foglalkozzunk a nyelvileg hátrányos helyzetű vagy kiemelkedően fejlett gyermekekkel.
- Tapintatosan javítsuk a gyermekek beszédében fellelhető helytelen kifejezéseket, a

helyes megfelelő hangoztatásával.

- Feladatunk az óvodába kerülő gyermekek beszédkészségének megfigyelése, a nyelvfejlesztő munka megtervezése és megvalósítása.
- A beszédszervek erősítése ajak-és nyelvügyesítő gyakorlatokkal.
- Nagy hangsúlyt kell fektetni a beszédben retardált gyermekek viszonylagos felzárkóztatására.
- A hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetből érkező gyermekek esetében pótolni kell a korábbi nyelvi hiányosságokat élményszerző alkalmakkal, differenciált fejlesztéssel, beszédszituációk teremtésével, anyanyelvi játékokkal.
- Kiemelten fontos feladatunk, hogy időben felfedezzük a beszédmegértési problémát, ezért ajánlatos a lehető legkorábbi időszakban már a gyermek kiscsoportos korában logopédus vizsgálatát kérni, majd öt éves korában fejlesztő pedagógus szűrését igénybe venni.
- Értelmi képességek fejlesztése: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés
- A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni képességükhöz mérten mutassanak fejlődést.

A tevékenységek megszervezése

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának.
A szocializáció folyamán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt irodalmi élmények befogadására. A beszédkapcsolatok kialakulásának alapja az óvónő és a gyermek közötti szeretetteljes viszony, a jó csoportlégkör.
A nyelvi kommunikációs helyzetek kialakulásának alapvető feltétele az egymást meghallgató és az egymáshoz beszélő társak beszédkedve, beszédképessége, az anyanyelv szókincsének hangzásbeli és szövegszerkesztési sajátosságainak tapasztalati ismerete, használata.
Az óvónő és a gyermek között kialakult bensőséges kapcsolat, a jó társkapcsolatok és a különböző helyzetekben gyűjtött sokrétű tapasztalat segíti elő a kommunikációs helyzetnek megfelelő hanglejtés, beszédritmus, hangerő, beszédkészség, és a metakommunikáció fejlődését.
Kiemelt feladat, hogy beszédünk legyen követésre méltó, nyelvhasználatunk a hangok ejtésében is kifogástalan.
Mondatszerkesztésünk legyen egyszerű, de változatos. Kérdéseinkkel és a gyermekek élményeinek meghallgatásával fejlesszük gondolkodásukat, ösztönözzük beszédre őket.
Óvodába érkezéskor, szabadidőben, naponta minél többször egyéni beszélgetős kapcsolatot teremtünk, érdeklődéssel hallgatjuk a gyerekek otthoni élményeit, közléseit aktuális érzelmi állapotáról. Bekapcsolódunk a gyermekek játékába akkor, ha az a játék zavarása nélkül megtehetjük, hogy mintát adjunk a szituációkhoz alkalmazkodó beszédfordulatok, nyelvi kifejezések használatához. Ezt a csoportszobában és az udvaron szervezett játéktevékenységnél egyaránt tesszük. A csoportszobában kialakítunk a szervezett meséléshez olyan helyet, ahol a gyermekek nyugodt körülmények között élhetik át a mese varázslatos

világát. A mesekör szervezése előtt halkan dúdolva vezetjük át a gyermekeket a játékból a „mesébe”.
Mesét, verset és mondókát naponta többször is mondogatunk, amikor a játékszituáció azt kínálja, az egyes gyermekek, vagy a gyermekek kisebb csoportja körében. Vegyes életkorú csoportokban a kisebbekkel először egyénenként majd két-három gyermekkel mondókázgatunk, mesélgetünk, fokozatosan bővítjük a hallgatók körét. A kisebbek mese, mondóka, vers hallgatásának kiindulója a játékszituáció, ezt fokozatosan tesszük helyhez kötötté. A naponta szervezett mesekör közvetíti a magyar mesék jellegzetes szó- és kifejezés fordulatait, ezzel bővítjük a gyermekek aktív és passzív szókincsét. Szokássá alakítjuk a gyermekek mesélését, játékban, szabadidőben, vagy a pihenés előtti időszakban. Biztosítjuk ebben a gyermekek önkéntességét, vállalkozó szellemét. A roma/cigány nemzetiségű gyermekeket is figyelembe vesszük, lehetőséget adunk számukra, hogy megismerkedjenek a magyar kultúrával, szokásokkal, szófordulatokkal. Cigány népmeséket is mesélünk, szívesen hallgatjuk az etnikai gyermekek élményeit, beszámolóit, ezáltal mi is megismerkedhetünk az ő hagyományaikkal szokásaikkal. A bábozás, dramatizálás eszközeit mindennap hozzáférhetővé tesszük, hogy ez a tevékenység beépülhessen a gyermekek játékába. Dramatikus játékokat kezdeményezünk a nem játszó gyermekek körében; heti egy-két alkalommal néhány perces mozgásra, cselekvésre épülő anyanyelvi játékot szervezünk. E kezdeményezést segíti a fejlesztő munkacsoport által készített gyűjtemény. A gondozási tevékenységek során értő odafigyeléssel támogatjuk a gyermekeket testi szükségleteik megfogalmazására, gesztusaink, mimikánk kifejezi mindezt. Heti egy alkalommal vezetett mozgásfejlesztésen a szabályjátékokhoz és utánzó játékokhoz téri relációkat kifejező szókapcsolatokat mondunk. Amikor a gimnasztikai gyakorlatokat, játékos utánzó mozgásokat megfogalmazzuk, közléseink szemléletesek, sok hasonlatot tartalmaznak. Az időjárás adta lehetőségek szerint a mozgásfejlesztést vagy a szabadban, vagy nyitott ablaknál tartjuk, sok légző gyakorlatot, játékos hangutánzást ütemezünk be a beszélőszervek edzésére, a légzéstechnika javítására.
Naponta alkalmat adunk a firkálgatástól elvezető rajzolásra, a gyermekek produktumaiból kiinduló kérdésekkel finoman késztetjük a gyermekeket a képek, firkák megnevezésére. A kézműves tevékenységek alkalmával az anyagok tulajdonságait szóban is megfogalmazzuk.
Öltözések alkalmával elmondjuk és elmondatjuk az időjárás jellemzőit, sokszor használjuk az évszak adta időjárás jellemző kifejezéseit. Játékidőben, szabadidőben játszunk hallás- és ritmusérzék fejlesztő játékokat, annak érdekében, hogy a finom zörejek és hangszínek közötti különbségek hallását, kifejezését a gyermekek gyakorolhassák. A roma/cigány nemzetiséghez tartozó gyermekekre jellemző genetikailag a muzikalitás, a jó ritmus érzék, mozgás és tánc készség. Ezek a képességek elősegítik, alapjait képezik a beszédfejlesztésnek. A gyermekek játékában megragadjuk a téri relációk és számbeli összefüggések kifejezésének lehetőségeit, a heti egy rendszerességgel szervezett matematikai játékok során számfogalmakat, és a relációs összefüggések szóbeli változatát közvetítjük.
A napirendi tevékenységek megvalósításakor csak a szükséges mértékig alkalmazunk egész csoportnak szóló utasítást, többnyire egyéni és kisebb csoportos beszélgetéseket szervezünk.
Óvodánkban az értelmi nevelés a változatos tevékenységeken keresztül, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Alapvetően figyelembe vesszük a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, életkori sajátosságát, erre építve juttatjuk őket tapasztalatokhoz az őket körülvevő világról.
A gyermekek fejlődését nyomon követjük és évente két alkalommal dokumentáljuk. A mérés eredménye egyértelműen megmutatja, hogy milyen szinten áll a gyermek és milyen alapkészségeket kell fejlesztenünk.
Olyan helyzeteket teremtünk a mindennapok során, amely felfedezésre ösztönöz (fantázia, alkotógondolkodás). Építünk a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalataira.

Megteremtjük annak lehetőségét, hogy tevékenykedések, cselekvések során fejlődjenek egyéni képességeik. Kihasználjuk, hogy a gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körül vevő világot. Fejlesztjük a gyermek én képét, segítjük a testséma kialakulását. A nap folyamán, a játékon és a különböző tevékenységeken keresztül, olyan helyzeteket, szituációkat, feladatokat biztosítunk, amelyek fejlesztik a gyermekek érzékelését, észlelését, emlékezetét, képzeletét, kreativitását, figyelmét, gondolkodását, problémamegoldó képességét.
Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermekek a művészeteken és az alkotómunkán keresztül szerezzenek olyan élményeket, amelyek felkeltik és fenntartják a tanulás örömét.
Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek anyanyelvi és értelmi fejlesztése, nevelése

Az ***anyanyelv fejlesztése*** áthatja a teljes nevelési folyamatot. Minden fejlesztési területnél nagy hangsúlyt fektetünk a szóbeli megerősítésre, kifejezésre.
A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében dysarthria, dysgrammatika, szegényes szókincs a leggyakrabban előforduló probléma. Az anyanyelv gyakorlásának egyik fontos eszköze az anyanyelvi játékok mindennapos alkalmazása. Az óvodapedagógusok és az ép gyermekek nyelvi mintaadása, anyanyelvi modell szerepe meghatározó.

Az óvodapedagógusok feladatai a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében:

- A beszédészlelés és beszéd megértés képességének fejlesztése
- Olyan képességek fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az értelmes, kifejező beszéd használatát, a kommunikációs helyzetbe való kulturált viselkedést.
- Az aktív és passzív szókincs bővítése
- A megkésett beszédfejlődés fejlesztése
- Az artikulációs hibák javítása

Az ***értelmi nevelés*** során célunk, hogy tapasztalatszerzést biztosítsunk a gyermekek számára, amely egyrészt feloldja az akadályoztatás miatti korlátokat, határokat, másrészt tágteret biztosít az egyéni érdeklődésre és fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához. Szükség esetén a gyermekek értelmi fejlesztése speciális módszerek, illetve eszközök felhasználásával egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- Szívesen beszélget felnőttekkel és társaikkal;
- Szívesen hallgat mesét, verset,
- Minden hangzót hibátlanul képez;
- Beszédritmusa megfelelő;
- Szükségleteit érthető formában megfogalmazza;
- Szívesen bábozik, dramatizál;
- Beszéde folyamatos, helyesen alkalmazott kötőszavakkal;
- Szókincse megfelel az elvárható életkori jellemzőknek;
- Helyesen használja az igeidőket, ragokat;
- Minden szófajt használ;
- Beszédében előfordulnak az egyszerű és bővített mondatok is.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről

- Képes a szándékos figyelemre, figyelem megosztásra
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodása mellett az elemi fogalmi gondolkodása is kialakulóban van
- Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- Reproduktív emlékezettel rendelkezik
- A sajátos nevelési igényű gyermekek és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni képességükhöz mérten mutassanak fejlődést

8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

8.1. A nevelés eszközei: játék tevékenység

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék- szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.” (ONAP)

Intézményünkben előtérbe helyezzük a szabadjáték érvényesülését. A játék az óvoda napirendjében, időbeosztásában és a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

Cél:

- Játszani szerető, játékot igénylő, a szabályokat betartó szabadon alkotó gyermekek nevelése.
- A tevékenység célja, hogy a játék az óvodai élet egészét szője át.
- A játékban a különböző személyiségjegyek, az érzelmi-akarati élet tulajdonságai, a társas kapcsolatok, az értelmi képességek komplex módon fejlődnek a megfelelő feltételek biztosítása eredményeként.
- Célunk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.
- Célunk a szabad játék elsődlegességének biztosítása, a játék eszköz jellegének professzionalizálása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.

Feladataink:

- Nyugodt légkört biztosítsunk az elmélyült játék feltételeinek megteremtésére
- A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítsunk a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközöket folyamatosan biztosítsuk
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtsünk a sokszínű játék kialakulásához

- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználásával hozzájárulunk a játék fejlesztéséhez
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartjuk
- Szükség esetén bekapcsolódunk a játékba, együtt játszunk a gyermekekkel
- Értelmi képességet fejlesztünk (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését kielégítjük
- Lehetőséget adunk a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően tevékenységet biztosítunk
- A gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladat tudatát fejlesztjük
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerhetik
- A gyermeki személyiség fejlesztése az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembe vételével, interaktív tanulási-tanítási módszerek dominanciájával.
- Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása.
- Az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükséglethez és egyéni képességekhez igazodva.
- A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadásának biztosítása.
- Kompetenciák fejlesztése (a tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyermek felé, a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására motiválás az interaktív közös együttlétben.

A tevékenység megszervezése:

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.
A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréshez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett „játékos módszerekkel” nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység.
A gyermeki tevékenységet – különösen a játékban – nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi manuális, vagy mozgásos kapcsolat tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során.
A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is - feloszthatóspontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul.
Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli

a gyermek az óvodapedagógussal való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. A nevelési folyamat szélességben és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni. A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.
Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; az, amit a kisgyermek fel fog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesedhet ki. A tevékenységközpontú programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetből hoz az óvodás, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagáló készségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot.
A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben, a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti.
Gondoljunk például a társakkal való együtt játszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkészség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játékszituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szerepelosztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.
A gyerek nem kis felnőtt! A gyerekkor sajátos létforma, saját szükségletekkel és lehetőségekkel.
A természetben található lehetőségek változásai és sokszínűsége adják a legjobb teret a gyerek, különböző játékformáihoz. Komplex élményt adnak, amelyre a gyerek a számára éppen szükséges játékkal reagál (érzékszervi, funkciós, explorációs, konstruktív játékok egészítik ki a szimbolikus és szerepjátékot).
A fejlődés folyamán változó játékformák megfelelő játékeszközöket igényelnek.
Fontos, hogy a benti játékszerek is tartalmazzák a szabadban található, érzékszervek számára kínált változatosságot, egyszerű, alakítható a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Így a gyermek szabad játék közben megismerheti a tárgyak tulajdonságait és saját akaratának és szabadságának határait is.

Eközben kipróbálhatja és megtapasztalhatja a megfelelő viselkedési formákat játszótársaival, és így fejlesztheti *szociális képességeit.*

Az óvodapedagógus játékbeli szerepe:
Potenciális partner, akit érdekel, amit a gyermekek játszanak, tesznek, csak a szükséges esetekben avatkozik be, például a veszélyessé váló agresszív játékba.
A szabad játék és játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása. A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása elsősorban indirekt módszerekkel (pl. társas kapcsolatok formálása, az együttműködés fejlesztése, az interakciók tartalmának fejlesztése, a kezdeményezőkészséggel, önértékeléssel, önérvényesítés, önbizalom) formálásával kapcsolatos feladatok. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. A játéktémához kapcsolódva, ha szükség van, rá az óvónő legyen játékkezdeményező, modellt nyújtó. Ebben támogató, ösztönző, engedő és elfogadó játszótárs. Segítse azok játékát, akik ötletszegények, kevésbé kreatívak.

A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben:
A megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális szemlélettel.
Mintaértékű kommunikáció, az éppen aktuálisan csoportra és egyénre szabottan formálandó szokások, normák hangsúlyozásával, a szerepjátékba való bekapcsolódáskor az adott játszócsoportra hangolódó szerepformálás.
Intervenciós gyakorlattal megvalósítása, ezen belül szoros együttműködés az óvoda nem pedagógus dolgozóival és a szülőkkel.

Megfelelő játszóhelyek biztosítása:
A belső terek tagolása a különböző jellegű játékok kibontakozása érdekében a csoportszoba adottságainak figyelembevételével.

- Családi játékok tere (szobai és konyhai kellékekkel).
- Mesesarok (nyugalmas hely, dramatizáló eszközökkel, jelmezekkel, párnákkal).
- Építő-közlekedő játékok tere (különböző kockákkal, kirakó és összerakó játékokkal, közlekedési eszközökkel, állatokkal, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközökkel).
- Rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás helye megfelelő eszköztárral, szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.
- Énekes játékok tere (ritmikus hangszerek, népi játékok kellékei)
- Kincses láda (különböző érdekes tárgyak, az éppen aktuális játékhoz takarók, szép anyagok).
- Különböző egyéb foglalkozások eljátszásának eszközei (orvos, fodrász, rendőr, mentős tanító stb.).

A megfelelő készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhoz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, valamint a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök. Ez a többlet napjainkban különösen nagy jelentőségű, mert nevelőértéke indirekt módon hat a fogyasztói társadalom torz hatásai ellen. Megerősíti a gyermeki kreativitás, önkifejezés,

alkotókedv, közös tervezés, együttműködés, interakciós kultúra kibontakozását, annak átélését, hogy nem a pénzen vett játék jelenti a legnagyobb örömöt.

A játék fajtái:

Gyakorlójáték

A beszéd és hang gyakorlásánál eredményesen alkalmazhatók a madárhangok, a természeti jelenségek utánzása, a növényekhez, az állatokhoz, a természethez kapcsolódó ritmusos mondókák, versek bemutatása, gyakorlása. A mozgást gyakorló játék a természeti jelenségek, állatok, a természeti környezetben lévő tárgyak mozgásának utánzása. Játékszerek és eszközök rakosgatása, tologatása, különböző anyagokkal való játék, miközben megismeri az anyagok tulajdonságait. A gyakorló játék fajtái a mozgásos és a tárgyakkal végzett játékok. Mindkét típus segíti a gyermeket az érzékszervi és érzékelési fejlődésében.

Szerepjáték

A gyermekek és felnőttek szerepét, tevékenységét, viselkedését sajátos módon utánozzák a játékban. Fontos szerepet játszanak az élmények a gyermek játékában. A játékhelyzetekben lehetőség nyílik arra, hogy megismerjék, felfedezzék a gyerekek a körülöttük lévő világot, formálódnak az egyéni és társas viselkedési szabályok, szokások, a szabad önkifejezés, kreativitás, pozitív érzelmek. Olyan tulajdonságok fejlődnek a gyerekekben, a szerepjátékban, amelyek később nagy jelentőséggel bírnak az életre való felkészítés folyamatában, pl.: közösségbe beilleszkedés, együttjátszás, önállóság, alá-, fölérendeltségi viszony önkéntes kialakulása egy-egy játékszituációban.

Barkácsolás, mint a konstruáló-, alkotó játék változata

Az együtt gyűjtött termések, papír, textil, fa és egyéb anyagok felhasználásával készítenek a gyerekek „valamit”, melyet játékuk gazdagításához használnak. Az építés, alkotás, szerkesztés örömét biztosítja.
A sokféle formájú, színű anyag, a természetből gyűjtött kincsek megmozgatják a gyermek fantáziáját, kreativitását.

Konstruáló-alkotó játék

Elemei az építő játék, társas játék és a barkácsolás. A barkácsolás-építgetés a gyerekek játéktevékenységéhez kapcsolódik többnyire. Általában kisebb csoportokban végzik e tevékenységet. Gyakorlásuk során gazdagodik térformálásuk, téri képzeletük, finommotorikus képességeik, képzeletük, gondolkodásuk.

Szabályjátékok

A szabályjátékok az óvodás korú gyermekek legfejlettebb szintű játéka.
Ezekben a játékokban egyre inkább a gyerekek, és maga a játék által megkívánt szabályok kerülnek előtérbe, miközben ismereteket szereznek, azokat begyakorolják, képességeik fejlődnek. Idetartoznak a mozgásos játékok, az értelemfejlesztő szabályjátékok, melyek már bizonyos fokú ismeretet feltételeznek a gyermekek részéről. Játék közben valamilyen összefüggést keresnek, azonosítást, megkülönböztetést végeznek, miközben fejlődik figyelmük, emlékezetük, gondolkodásuk.

A család bevonásának lehetősége:

A beilleszkedési időszak a legkedvezőbb a játékkal kapcsolatos szülői szemléletformálás megkezdésére, hiszen a modellnyújtás mellett lehetőség adódik a pedagógiai helyzetek rövid indoklására, a játék fontosságát tudatosító érvek közvetítésére is, annak érdekében, hogy elfogadottá váljon a játék prioritására építő óvoda.
Feladatok:

- Élmények nyújtása
- Közös játék
- Eszközkészítés
- A gyermek játékának megfigyelése

A sajátos nevelési igényű gyermek játéktevékenysége:

Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat. Biztosítani kell számukra a minél hosszabb, megszakítás nélküli játék időt. Számukra különösen fontos a folyamatos napirend. Az óvodapedagógusok arra törekszenek, hogy a fogyatékos gyermekeket, minél hamarabb bevonják az épekkel való közös játékba. Lehetőséget biztosítanak a pozitív és negatív élmények „kijátszására", valamint, hogy a sérült gyermekek mindenféle játéktevékenységbe bekapcsolódjanak. A játék során nagy szerepe van az utánzásnak, melyben az ép gyermekek mintát nyújtanak számukra.

8.2. Az utánzás és a játék fejlődési szakaszai kisgyerekkorban

3 éves kor körül: Az öntudat ébredése: a gyerek felfedezi saját lénye és az őt körülvevő világ közötti különbséget. Még úgy gondolkodik, ahogyan környezete.
A játékban még nem együttműködő, mindent szeretne a birtokába venni és kipróbálni. Érzelmeiben a környezetétől függ, mindent át vesz és mindenre reagál.

A 3. és az 5. életév között: Két új képesség jelenik meg: a gyerek fantáziája (belső képteremtő képessége) és az emlékezet gyerekkori formája. A totális utánzás gyengül és a fantázia segítségével változtatni kezd azon, amit megél.
A sajátját, ami rá jellemző, ami belülről fakad, már bele tudja vinni a dolgokba.
Bizonyos távolságtartás lép be a környezete és ő közé, kialakul a függetlenség elemi formája. A gyerek reagál a környezetéből jövő ingerekre, fantáziadús játékával építi belső világát. Külső dolgok és tárgyak adják játékötleteit.
Céltól független tevékenységeket is végez, vagy nagyon gyorsan terv nélkül változtatja célját; 3-4 évesen kezdi felfedezni a másik embert, de még mindig saját magát figyeli, kezd adni-venni, elosztani, ehhez a szükséges tapasztalat 5 éves kor körül fejlődik ki.

Az 5. és 7. életév között: A gyerek végtagjai egyre ügyesebbé válnak. Aki eddig fantáziadúsan és kreatívan játszott, krízist él meg, mert hiányozni kezdenek – fogyóban vannak - az ötletei. Külső dolgok közvetlen indítása helyett fokozatosan mutatkoznak meg a jelei annak, hogy maga tervezi játékát. A belső képben kidolgozott előzetes elképzelés szerint keresi ki a gyerek a megfelelő anyagot és tárgyat játékához, amely még mindig szoros

kapcsolatban áll élményeivel és tapasztalataival. Érzéket fejleszt ki a többiek szükségletei iránt, másokért, másoknak is csinál dolgokat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermek játéka a gyakorló játék szintjéről a szerepjáték szintjére fejlődik
- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását.
- Képesek egyazon játék témában együttesen részt venni.
- Élményeik alapján játékhelyzeteket tudnak létrehozni.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában.
- A barkácsoláskor létrehozott eszközt felhasználják játékukban és a dramatizáláshoz. Konstruáló játékokból bonyolultabb alkotásokat készítenek.
- Játékhelyzetekben újraalkotja a felnőttek tevékenységét.
- A különböző anyagokat, eszközöket kombináltan alkalmazzák. Biztosan használják a barkácsoláshoz szükséges eszközöket.
- Társas viselkedésükben a játék folyamán használják a metakommunikációt.
- Képesek saját motiváltságukból kiinduló erőfeszítésekre is.
- Betartják az együttéléshez szükséges szokásokat.
- A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlettségi szintjéből kiindulva önmagához képest legoptimálisabb fejlettségi szint elérése.

„Játszom én és táncolok,
Látszom én, mint sok dolog.
Látszom fénybe és tükörbe,
Játszom egyre körbe-körbe…”
(Kosztolányi Dezső)

8.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél: a 3-7 éves korú gyermekek kognitív, érzelmi és szociális érési folyamatának segítése, az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakítása, életkornak megfelelő korrekció és prevenció.

Feladatok:

- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve által az értelmi képességek fejlesztése.
- Problémamegoldó, kreatív gondolkodás megalapozása.
- A kíváncsiságot felkeltő, sokoldalú cselekedtetés során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása által az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése.
- Az érzékelés, észlelés, mozgás összekapcsolása.
- A gyermekek eljuttatása az önkéntes tanulástól a szándékos tanulás vágyához.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges akarati tulajdonságok alapjainak lerakása.

- A tanulási folyamatban egyéni képességek fejlesztéséhez indokolt esetben alkalmazza az IKT eszközöket.
- Differenciált bánásmóddal, az egyes gyermekhez igazított módszerekkel, eszközökkel, személyre szabott pozitív értékeléssel, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, játékos tevékenytettetéssel az elemi, mennyiségi ismeretek megalapozása.
- Gyermekekben rejlő erősségek feltárása, fejlesztése.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- Testi fogyatékosságból adódó hátrányok csökkentése.

A játék a tanulás legfontosabb tere

A játék a legfontosabb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert benne minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség megjelenik.

Az óvodai tanulás elsődleges célja: „Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.” (ONAP)

Óvodánkban a tanulás alapvetően életszerű és érzelmi megközelítésű, egyéni tapasztalatszerzésen, élménygyűjtésen alapul. Szabad alkotásokkal, logikai konstrukciókkal, rengeteg mozgáslehetőséggel valósul meg, segítve önkifejezésük, tudásvágyuk, és személyiségük természetes fejlődését.
Kedvező helyzeteket és kereteket teremtünk arra, hogy az érdeklődésüket felkeltsük és fenntartsuk eszközökkel, könyvekkel, kirándulásokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel, érzelmi motivációkkal.
Helyt adunk a gyermeki megismerésben a világ felfedezésére, kíváncsiságuk, közlésvágyuk kielégítésére a tervezett hagyományos anyagon túl is.
Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részbe utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Kivétel ez alól a szervezett mozgásfejlesztés, mesélés valamint azok a programok, amelyeken az egész csoport részt vesz: kirándulás, színház, környezeti programok, projekt napok.
A kötetlenség egyéni vagy mikro csoportos tevékenységet jelent, amelyben a gyermekek öntevékenyen részt vesznek, az óvodapedagógus azonban tudatosan tervez. A tervezett témakörök feldolgozása nap, mint nap folyamatosan, játékosan, a játékidőben történik.
Minden hónap más és más témakör körül forog: évszak, közlekedés, testünk, ünnepek.

Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység.
Az igazi nevelőerő az óvónő személyisége, aki szeretetteljes, türelmes magatartásával képes a „különbözőség” elfogadására. Ösztönző, segítő, együttműködő, bizalmat keltő, céltudatos tevékenysége a gyermekek képességeit-önmagához képest- a legmagasabb szintre juttatja.
A gyermekek részére a tanulási folyamat önkéntes: de ez az önkéntesség a tevékenységekben való bekapcsolódásnál érvényesülhet igazán. Előbb-utóbb el kell érni, hogy a gyermekek a megkezdett feladatot befejezzék, váljék szokássá, hogy nem torpannak meg az első akadálynál**. Az önkéntesség nem jelenti az állandó távolmaradás elfogadását.**

A kezünkben számtalan eszköz van, mellyel elérhető, hogy a gyermekek örömmel vegyenek részt az együttes tevékenységben.

Az óvodai tanulás, fejlesztést is jelent. Nem erőszakos tanítást, hanem az egyes gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel, módszerekkel történő támasznyújtást. E fejlesztés lehet korrekciós, illetve prevenciós jellegű.

A korrekció (viselkedés, teljesítménybeli) lemaradás magasabb szintre való hozatalát jeleneti. A korrekcióhoz pontosan ismerni kell a gyermek személyiségét, tudni kell a lemaradás területét.

A prevenció: a felmerülő lehetséges problémák megelőzését szolgálja. Ezt az érzékelés, észlelés, valamint mozgásfejlesztés által végezzük.

Az óvodai tanulás lehetséges szervezeti formái:

- egyéni
- páros
- mikro csoportos
- frontális

A pedagógus a tevékenységek megvalósítása során olyan szervezési formát válasszon (egyéni, páros, mikro csoportos), amelyben a gyermeknek lehetőséget biztosít az önellenőrzésre, önértékelésre.

Óvodában előforduló tanulási-magtartási zavarok lehetnek:

- értelmi képességek zavara,
- diszlexiára utaló jelek,
- hiperaktivitás,
- szorongó viselkedés,
- agresszió,
- szociális éretlenség

A ***sajátos nevelési igényű*** gyermekektől is a nevelés általános célú megvalósítására törekszünk.
Olyan tevékenységeket biztosítunk, melyek a gyermektől erőfeszítést igényelnek, de azokat sikeresen meg tudja oldani. A terhelhetőséget a biológiai állapotához mérjük, az elvárásokat a fejlődés üteméhez szabjuk. A sérült gyermekek számára fokozottan szükséges a személyre szóló figyelem, az akarat, a tanulási szándék erősítése, a motiváció alkalmazása.

Család bevonásának lehetőségei:

- Projektnapokon való részvétel.
- Ötletadás játékeszközök vásárlásához.
- Személyes beszélgetések a gyermek fejlődéséről.
- Nyitott napokon részvétel.
- Szakemberekkel való közös párbeszéd.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Képessé válik a vele kapcsolatos élmények feldolgozására: észlelése differenciálódik, megfigyelése pontosabbá válik, felismeri és megnevezi a mennyiségi, térbeli, és időbeli viszonyokat, képes összehasonlítani, következtetéseket levonni, valamint képes történések elmondására.
- Meglévő élményeit sajátos egyéni módon, szabadon kifejezi: mozgásban, játékban, vizuális alkotásokban.
- Képes önmaga szabályozására, a szokások betartásában, a feladatok végzésében, szóbeli megnyilvánulásaiban.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek képességükhöz mérten mutassanak fejlődést.

8.4. Társas, közösségi tevékenység

Cél:

- A kisgyermek tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.
- A kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztése.
- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.
- A gyermekek egyéniségének tiszteletben tartása, pozitív tulajdonságok erősítése, különbözőség elfogadása.
- Közösségi élmény, - közösségi érzés, - közösségi tudat erősítése.
- Célunk az óvónő és a gyermekek közötti demokratikus partnerviszony kialakítása. (Szabadság, őszinteség, nyíltság.)
- A gyermek önállóan is képesek legyenek, kapcsolatokat kialakítani mely által fejlődik toleranciájuk, alkalmazandó képességük, önfegyelmük.
- Erkölcsi érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, segítőkészség, fegyelmezettség, illemtudó, - helyes – udvarias viselkedés, együttérzés, kitartó szabálykövetés.
- Célunk az óvónő modell szerepének erősítése.
- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességüknek kibontakoztatása, a közösségen belül a csoport morális alapján.

Feladat:

- Egymás közötti bizalom kiépítésére törekvés. (óvónő-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek között)
- A gyermekcsoportokban az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételre
- Felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban
- A konfliktusok kezelése

- A társakért, a csoportért érzett felelősség kialakítása
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
- Arra nevelni a gyermeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában
- Az óvodapedagógus a gyermekekkel közösen alakítsa ki a közösségi élet szabályait, azokat következetesen tartassa be, a gyermekeket ösztönözze, motiválja ennek betartására.

A tevékenység megszervezése

A pedagógiai program feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez.
A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívül fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre való felkészítés szempontjából.
A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és közös tevékenység kibontakoztatására.
Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széles körű kifejlődéséhez.
A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyithatunk a gyermek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.
A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó.

A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretet, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelőtevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősítenie.
A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni.
A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly.
Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek.
A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelést, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb. Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során.
A helyes szocializációs viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A gyermek és felnőtt között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait, igényeit, mint ahogy a gyermekektől is elvárja a szokások, szabályok

betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.
A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodai csoporttal, az óvodával.
A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt.
Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem az óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést.
Ez mindkét fél számára (szülő- óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottságát hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével növeljük.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen járnak óvodába.
- Kialakul a gyermekekben az együvé tartozás érzése.
- A gyermekek elfogadják és be is tartják a kialakult szabályokat.
- A gyermekek viselkedésében megjelenik az óvónő modell szerepe.
- Kialakulnak a gyermekekben a helyes erkölcsi normák, szabályok
- A gyermekek helyesen alkalmazzák a társas viselkedés szabályait.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók után.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és a társaik közlését, kérdését.
- Ébredezik bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását.
- Felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nem tetszés, öröm, biztatás, szomorúság).
- Spontán alakuló kiscsoportokban képesek együttműködni egy-egy tevékenység, feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.

8.5. Munka jellegű tevékenységek

Cél:

- A gyermekek munkakedvének felkeltése és a munkához való pozitív viszony kialakítása.

- Célunk tudatosítani a gyermekekben a közös cél érdekében történő tevékenykedtetést.
- Célunk, hogy a gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt a lehető legkorábbi időtől kezdve egyéni fejlettségüknek megfelelően próbáljanak elvégezni.
- A gyermeki munka megismertetésén keresztül olyan tulajdonságok, készségek kialakítása melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi magatartását, kötelesség teljesítését (együtt – egymásért végzett munka megtapasztaltatása, önállóságra nevelés)
- Olyan munkalehetőségek biztosítása mely minden gyermek számára elfogadható.
- Célunk a gyermekekben a munkával kapcsolatos feladattudat és feladattartás kialakítása.
- Tapasztalják meg, hogy az elvégzett munka mások érdekeit is szolgálja.
- A munkajellegű tevékenységek során a gyermekek önellenőrzésének, önértékelésének támogatása.

Feladat:

- Minden gyermeknek biztosítunk lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítunk olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adunk lehetőséget a gyermeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömöt jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessék azokat.
- A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédszituációkban különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.
- Sok dicsérettel és buzdítással növeljük a gyermekek aktivitását.

A tevékenységek megszervezése:

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek előnyös felhasználását.
A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe.
Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességének fejlesztése.
Éppen ez az a terület, ahol erőfeszítés és eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legjobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező.
Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszerzésének módja fejti ki a már említett nevelő fejlesztőhatást.

Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondhatunk: alapvető követelmény az önállóság, öntevékenység lehetőségeinek megteremtése.
A különböző munkafajták: *önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka* közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy minden tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermekek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermek éppúgy élvezi a munkatevékenységet, mint a játékot, ha tiltásokkal, túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.
A munka az életre való felkészítést a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív források átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható.
Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti.
Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beleépül az óvodai mindennapokba.
A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetünk rendben tartása) a lehető legkorábbi időponttól kezdődően próbálják önállóan elvégezni.
Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.
A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekek megtanuljanak, önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. Nagyfokú önállóság és döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.
Óvodánkban lehetőség adódik az óvoda udvarán kertet létesíteni, halakat, növényeket gondozni, gesztenyét, vagy más terméseket gyűjteni. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket, közösen megjavítsák, megtisztítsák játékaikat, hogy maguk rendezzék be csoportszobájukat, maguk díszítsék fel a termet stb.
Fontosnak tartjuk tehát az óvodában élősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól őszig lehet tevékenykedni a kertben, közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyerekek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek munka tevékenysége:

A sajátos nevelési igényű gyermekek csak olyan munkafeladatokat végeznek, amelyek megfelelnek életkori és fejlettségi sajátosságaiknak. Kiemelkedően fontos a munka

folyamatossága, légköre, a részt vevők egyéni képességeihez igazodó munkabeosztás és az elvégzett munka értékelése. Kellő időt adunk az önkiszolgáló munka gyakorlására, fokozatosan kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat**.** Öröm számukra, hogy rájuk is számíthatnak, sikereik vannak, mely az önbizalmukat növeli, az ép környezetbe való integrálódásukat nagymértékben segíti. Mindig csak annyit és abban segítünk, amit biztonságosan elvégezni nem képesek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek örömmel és szívesen végezik a munkajellegű tevékenységeket.
- Kialakul a belső késztetésből feladó feladattudat a munkatevékenységek iránt.
- Kialakul bennük a mások által végzett munka megbecsülése.
- A munkában vállat önkéntesség és a közösség örömének átélése.
- Kialakul a gyermekben a felelősség – segítőkészség kisebb társaik iránt.
- Ismerik a környezetükben élő felnőttek munkáját, szüleik foglalkozását.
- Betartják a környezet rendjének, épségének, tisztaságának fenntartása érdekében hozott szabályokat, szokásokat.
- A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aktívan, képességeikhez mérten vegyenek részt a rábízott munkatevékenységekben kevés felnőtt segítséggel.

8.6. Verselés, mesélés

„A mese örök. A mese pedig azért örök, mert a közönsége is örök. Amíg gyerekek vannak, addig mese is lesz, és a gyerekek sem változnak lényegesen, alapállásuk örök. Mert mi a gyerek viszonya a világhoz? Meg akarja ismerni, és meg akarja hódítani, és ebben segít többek között a mese is.”

Csukás István

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak a gyermeknek, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Cél:

Az irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése, a gyermekek szemléletmódjának, világképének alakítása, erkölcsi ismereteik alapozása, szókincsük gyarapítása.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Feladat:

- A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerek alkalmazásával (pl.: mesealakok megjelenítése dramatizálással, bábozással, ismert mese befejezése, fantázia játékok).
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében (pl.: saját mesekönyv, meseillusztráció készítés kedvenc meséhez).
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett, a csoportösszetételt figyelembevételével, a mese, vers anyag megválasztásával a multi és interkulturális nevelés megvalósítása.
- Megfelelő anyagválasztás, kifejező előadásmód, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében.

A tevékenység megszervezése

Az éves anyag összeállítása során az évszakok köré csoportosítjuk a kiválasztott meséket, verseket. A mese, vers, népi mondóka, elbeszélés által kiváltott élmények hozzájárulnak a derűs, vidám, nyugodt hangulat megéléséhez. E műfajok által közvetített tartalmak hordozzák a gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodó humort, életörömet, furfangot, játékot.
A ritmus, dallam, az ismétlés, játékos mondatok, a nyelvi örömök forrását jelentik a gyermekek számára.
A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az óvónők hosszabb időn keresztül, legalább egy hétig mesélik fejből, szóról-szóra ugyanazt a mesét. Az ismétlés nem unalmassá teszi a mesét, hanem elmélyíti az azonosulást és a megértést. Belső képként (tájkép-szerűen) jelenik meg a mese a gyerekben. Az érdeklődése és biztonságérzete nő, s örül, ha tudja, hogy mi következik. A gyerek érzelmei előre látható sorrendben jelennek meg és így élvezi a gyerek a feszültséget is, majd a feloldást. A mesélés a mindennapokba beépített szertartás, mindig ugyanabban az időpontban, mindig, ugyanazon a helyen van, és minden gyerek egyformán résztvevője. Mindig ugyanazok a gesztusok és események adják meg a jelet a mesekezdésre; például: az óvónő halkan dúdol, mialatt a másik óvónő meggyújtja a gyertyát, kialakul a kör és egy közös ének után megszólal a mese.

A mesemondás fejleszti a gyerek érzelmi, értelmi és anyanyelvi képességeit egyaránt.
Olyan régi szép szavakon megszólaló mesét is szívesen mesélnek az óvodában, amelyeket nem szükséges azonnal érteniük az óvodásoknak. Jó, ha a gyerekek csak sejtik a szavak jelentését, - de az érzelmi töltés ilyenkor is jelentős - és majd idővel tisztul az értés.

A vegyes életkorú csoport összetétele igényli a gondos mesekiválasztás mellett a pedagógiai segítséget is arra, hogy egy egyszerűbb mesét örömmel tudjanak végighallgatni és követni a

nagyobbak, és egy hosszú komplikáltabb mese alatt, (pld. a születésnapja alkalmával választhat a gyerek) ne fáradjanak el a kicsik. Segítség lehet a bábozás, amelyre egy ünnep alkalmával is sor kerülhet.

A játékban mesei öltözékek, jelmezek állnak a gyermekek rendelkezésére, melyek dramatizálás kellékei (korona, palást, fátyol). A gyermekek kedvük szerint beöltözhetnek. Mesei szereplőket, mese-részleteket játszanak el. Ugyanígy rendelkezésükre áll a bábkészlet, melyek közkedveltek és szívesen elevenítenek meg kitalált történeteket, ismert meséket, azok elemeit.
Mindhárom korcsoportban választunk néhány olyan verset, amelyet szeretnénk megtanítani és olyanokat, amelyeket csak meghallgatásra szánunk.
A mondókák, játszóversek nagyobb számban fordulnak elő, hisz ezek megtanulása belülről fakadó természetes cél a gyermekek számára.
Óvodásaink kedvelik a népi mondókákat, mert ebben elválaszthatatlanul együtt van az ének, mozgásos játék és a vers.

Informatikai nevelés lehetőségei az anyanyelvi neveléshez kapcsolódóan:

- Leporelló készítése
- Dramatikus játékok

Szülők bevonásának lehetőségei:

- Bábok, szemléltető eszközök készítése
- Szemléletformálás: a Tv, a videó ne szorítsa ki a gyermek életéből a személyének szóló érzelmi biztonságot adó és értelmi fejlődését segítő mesélést, verselést, mondókás játékokat.
- Az óvónők a gyermekekkel együtt örüljenek a gyermekek önálló próbálkozásainak, a meséinek, nyelvi önkifejezési formáinak és bátorítsák erre a gyerekeket.
- Könyvek ajánlása.
- Együttműködés a logopédussal.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételgetik a verseket, mondókákat.
- Szívesen mesélnek, dramatizálnak.
- Észrevesznek, felfedeznek ok-okozati cselekvéseket.
- Kialakul a helyzethez illő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű tiszta beszéd.
- A kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőkészségük, beszédmódjuk, szerep szerinti viselkedésük.
- Képesek a közléseket, jeleket felfogni és arra megfelelő módon reagálni.
- Tudnak mesét befejezni, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

9.6.1. Néphagyományok átörökítése

Cél:

A hagyományok, népszokások életkornak és környezetnek megfelelő átörökítése gyermekeink életébe, a nemzeti identitás megalapozása.

Kiemelt feladataink:

- Érzelmi kötődés kialakítása a szűkebb és tágabb környezet iránt.
- Magyar néphagyományok ápolása, áthagyományozása.
- Jeles napok megünneplése.
- Folyamatápolás (előkészület – várakozás – ünnep).

Tevékenység tartalma

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megismerje elődeink életét, népünk hagyományát. A múlt megértése, a szülőföld szeretete, a család tisztelete, a humanista szemléletű ember egyik jellemzője. A népi kultúra, a hagyományok a nemzeti érzés alapköveit rakja le, megerősíti a közösségi érzést. Más kultúrák tiszteletére is nevel. A hagyomány és a népi kultúra átadását egymásra épülő és egymással komplexen összefüggő tevékenységek folyamatában valósítjuk meg. Átszövi a tanulási folyamatot, megjelenik a játékban, szabadidős tevékenységben, nevelési ágakban. A néphagyományok „áthagyományozását" sokszínű élmény biztosításával, igyekszünk továbbvinni a felnövekvő nemzedék számára.

Néphagyományok megjelenése az alábbi tevékenységi formákban:

Verselés, mesélés:
-népmesék, mondókák, közmondások, időjóslások, szólások, találós kérdések,

Zenei nevelés:
-népdalok, népi tánc, énekes gyermekjátékok, gyermektánc, hangszeres népzene,

Művészeti nevelés:
-szövés, fonás, körmöcskézés, agyagozás, mézeskalácssütés, batikolás, díszítés, termésbábok készítése, népi játékok készítése,

A környezet tevékeny megismerése:
-népi jóslások, népszokások (szüret, Húsvét, Pünkösd), jeles napok (advent, Gergely nap, Márton nap, Luca nap, Mihály nap), népi mesterségek közvetlen tapasztalatszerzéssel történő megismerése (kosárfonó, fafaragó, méhész, szalmafonó, seprűkészítő, csizmakészítő, kovács stb.).

Mozgás, mozgásos játékok:
-Népi ügyességi játékok, próbajáték.

Az informatikai nevelés lehetőségei a néphagyományokhoz kapcsolódóan:

- Gyűjtemények készítése.
- Plakátok szerkesztése.
- Meghívók készítése.
- Térképek készítése.
- Kirakók készítése.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- Eszközök gyűjtése.
- Közös szervezés.
- Szülői tudásfa készítés.
- Feladatvállalás a jeles napokon, projektnapokon.
- Gyűjtőmunkában segítségnyújtás.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen vesznek részt az óvodai ünnepek előkészületeiben.
- Ismernek népi dalokat, mondókákat, találós kérdéseket.
- A gyermekek ismerik az óvodában megünnepelt jeles napok hagyományait.

9.7. Ének, zene, népi játék, tánc

Cél: az ének és zene iránti érdeklődés felkeltése, a befogadásra, gyakorlásra való képesség megalapozása. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus mozgásának fejlesztése.

Feladat:

- Készségek fejlesztése, a mozgás-hang-szöveg összekapcsolásával.
- Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel.
- Beszéd és zenei hallás fejlesztése.
- Különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszédek, dramatizálás gyakorlása.
- A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincsbővítés.
- Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok).

A tevékenység megszervezése

Az óvodai ének, zenenevelésnek jelentős hagyományai vannak. Fontos, hogy a zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint az állami és jeles napokhoz fűződjön. A magyar népdalok világa

ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományőrzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományőrzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése. A mesejátékok teljes élményt nyújtanak a gyerek számára, hiszen a történethez játszhat egy hangszeren, és mozoghat is. A zenélés, az improvizálás, ugyanúgy, mint az **éneklés** az óvoda napirendjének szerves része. A **mindennapos tevékenységeket** - a különböző munkákat is – gyakran **kíséri** ének és vers. Bizonyos helyzetekhez szokásszerűen fűződik egy-egy az alkalomhoz illő dal vagy vers, amely a gyerek számára mintegy jelzi, hogy az óvónő éppen mit csinál (például: sütésnél, játékkezdeményezésnél, rendrakásnál, étkezés kezdetén, mesélésnél). Így az énekszó belevonja a gyereket az óvónő tevékenységébe a nélkül is, hogy most éppen részt venne az adott helyzetben. Máskor már része volt benne, s majd újra lesz még.
Az óvodában csak **egy szólamban**, és - mint a gyerekek - **magas hangon** énekelnek az óvónők.
A motívumhangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is gyakoroljuk.
A tánclépések elsősorban a népi dalos játékok anyagára épülnek. Egyszerű lépéseket, térformákat alkalmazunk. A tánc során célunk a szép mozgás, a jó testtartás elősegítése, a változatos térformák létrehozásával a téri irányok fejlesztése. Néptánc foglalkozásokat élő zenével is szervezünk óvodásainknak.

Az informatikai nevelés lehetőségei a zenei nevelés területén:

- Érzékelő játékok
- Zenére történő festés

A szülők bevonásának lehetősége:

- Táncházon való részvétel
- Közös éneklés, játék.
- Hangszerkészítés

A sajátos nevelési igényű gyermekek ének-zenei nevelése:

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében feladatunk a zenei érdeklődés felkeltése. A zenehallgatás az érzelmi életet gazdagítja, oldani képes a gyermekek feszültségeit, a függő helyzet okozta frusztrációt.
Törekszünk arra, hogy bevonjuk ezeket a gyermekeket igényeiknek és fejlettségüknek megfelelően a tanult énekes játékokba, egyszerű ritmus gyakorlatba, elemi szintű hangszer használatba.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Szeret énekelni, mondókázni, egyedül is kezdeményez énekes játékot.
- Élvezettel hallgat zenét.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni
- Tud társaival térformákat alakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
- Tud élvezettel irányítás nélkül néhány dalos játékot.
- Felismeri a halk-hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísérni.
- Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus
- A sajátos nevelési igényű gyermekek és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek képességeikhez mérten mutassanak fejlődést

9.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, továbbá műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelés során törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Cél: a vizuális kultúra alapelemeinek megismertetése, „intellektuális” látásmód megalapozása.

Feladat:

- A belső képteremtés gazdagítása, a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.
- Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, a gyakorlásra való ösztönzés.
- A művészeti tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás,

szándéknyilvánítás, kérés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, az ábrázoltak szóbeli elmondása.

- Az óvodapedagógus feladata, a gyermekek közötti különbségekhez igazodó eszközbiztosítás, differenciálás.
- Az óvodapedagógus törekszik a természetes anyagok, termések felhasználására
- Új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- Törekszünk arra, hogy az ép gyermekek mellett a sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen kapcsolódjanak be a művészeti tevékenységekbe
- A gyermekrajzok elemzése által a gyermekek sokoldalú megismerése.

A tevékenység megszervezése

„A gyermek nem akarja másolni a felszínt, nincs rá belső késztetése…Ne akarjuk modern sablonokhoz igazítani életét, cselekvéseit. Tőlünk ő szeretet vár, parttalant, s azt, hogy mutassák meg neki, miképpen használja az" eszközöket", hogyan fejlessze képességé adottságait. Mutassuk meg neki, hogy a ceruza mire való, s a zsírkréta, a toll, az ecset, a festék és az iróka, anyagnak, csuhénak, pálcikának, gesztenyének, diónak, virágnak mi a „beszéde".

(Molnár V. József)

Naponta lehetősége van a gyermekeknek arra, a szabad játék ideje alatt -, hogy a rajzolásban, festésben, barkácsolásban, gyurmázásban és a gyapjúkép készítése folyamán alkotó- és formáló készségét fejlessze. Rendszeresen tapasztalhatja meg így a különböző minőségeket. Az óvónő tudatában van annak, hogy minden érzékelés kihív a gyerekből válaszként egy belső gesztust, megmozdulást, amit majd annak átélése után, képszerű, álomhoz hasonló szemléletben dolgoz fel. Ha ezt a folyamatot nem sürgetik, akkor a természetes érési folyamatok biztosítják a sajátos gyerekkori erők (teljes figyelem és nyitottság, fantázia, kezdeményezés - mint akarati erő, eredetiség és szociális érzés) átmentését a későbbi életszakaszokra is. A külső, a nevelő által gyakorolt vezetést a gyereki személyiség belső vezéreltsége helyettesíti, amely vezetés alapot képez a szabad önismeret által meghatározott közösségi élethez.

Tevékenységek megjelenése a heti rendben

A heti rendet a csoportok önállóan alakítják ki maguknak, a program csak ajánlást ad számukra.
Hétfő - rajzolás: Ez a tevékenység segíti a hétvége utáni visszaérkezést az óvodába, s a gyerekek gyakran rajzolják le hétvégi élményeiket. A rajzolás tevékenységhez a pedagógus többféle eszközt kínál, mint például színes ceruza, zsírkréta. Témához nem kötötten, önállóan tevékenykednek a gyerekek, majd, amikor befejezik a munkájukat, az elkészült rajzokat odaadják az óvodapedagógusnak, aki minden gyerek számára külön mappába gyűjti össze azokat. Az óvodáskor végén majd valamennyit ajándékként hazavihetik a gyerekek.
Kedd – festés: Az óvodapedagógusok saját csoportjukra építve határozzák meg a festés folyamatát. Eldöntik, hogy a vizes akvarellt vagy a rajzlapot használják a festéshez. Az óvodapedagógusoknak a színek alkalmazásában (alapszínek vagy minden szín) is módszertani szabadáguk van. **A gyerekek szabadon döntik el, hogy melyik színnel festenek és hogy**

mikor van a munkájának vége. Ahogyan az előkészülésnél is segítettek a gyerekek, ugyanúgy részt vesznek az ecset és a szivacsok kimosásában, a víz cserélésében, - majd amikor az utolsó kis csoport is befejezte a képeit, a rendrakásban és az üvegek kimosásában is bekapcsolódhatnak.
Szerda - szöszmöte: magába foglalja a szövést, fonást, színes lapokból történő képalkotást.
A fonás jó, nyugodt hangulatot keltő munka, főleg a téli időszakban. A gyerekek elkérhetik a kész fonalat és az ujjukkal csomózhatnak, fonhatnak, horgolhatnak vagy esetleg az úgynevezett „körmöcskén" hosszú köteleket kötnek belőle. Mindaz, ami elkészült, felhasználható a játékukhoz.
A csoportokban lévő szövőkereten a nap bármely szakában szőhetnek a gyerekek, a szövés kitartásra, a monotónia tűrésére nevel. Igazi sikerélményt ad az elkészült szőnyeg, terítő a gyermek számára. A színes papír vágása, illesztése, majd képpé alkotása a művészeti nevelés alapja, fejleszti a kreativitást, a fantáziát, a térlátást. A gyermekek az elkészített lapokból témamegjelölés nélkül bármit „alkothatnak" egyéni elképzelésük alapján.
Csütörtök: a sütés, mint formálási tevékenység, illetve plasztik tevékenység
Sütés: A sütés alkalmat ad a tésztával dolgozni, azt kiformálni és megsütni. Alapvető formák jönnek létre: kör alakú vagy hosszúkás cipó, „kígyók", rudak, csigák, fonott kalácsok, koszorúk. Az óvónő az ünnepekhez kapcsolódóan különböző **egyszerű** formákat alkalmaz a sütésnél. **Nagyon fontos, hogy az óvodapedagógus körültekintően készítse elő a sütést, és olyan szokásrendszert alakítson ki, amely megteremti a feltételeket ahhoz, hogy végig szépen, nyugodtan haladjon a munka:** kézmosás után, fehér kötényben, felhúzott ingujjal az asztalnál lehet elkezdeni dolgozni, ahol belisztezzük a munkafelületet és az óvodapedagógus a gyerek kezébe adja a tésztát.
Plasztik tevékenységnek az alapja a gyurkálás, formálgatás. A fejlesztés folyamán megismertetjük a gyermekekkel az alapvető technikákat (sodrás, gömbölyítés stb.) melynek gyakorlása közben megjelennek az emberalakok, játék-és állatfigurák.
A mintázások később kiegészülnek díszítésekkel, kézimunkával, melynek anyagai: termés, textil, fonal, papír stb.) A technikák és anyagok ismeretének birtokában összerendezettebbé válnak térbeli kompozícióik, és képesek lesznek díszletek, kellékek készítésére is.
Péntek - barkácsolás: Ezen tevékenység során a gyermekek, nyírnak, ragasztanak, átalakítanak. Fontos szemléletünk a tevékenység során az újrahasznosítás. Gyakran használnak az óvodapedagógusok természetes anyagokat a tevékenységhez pld.: vesszőt, csuhét, dióhéjat, terméseket, különböző magvakat, gyümölcsöket. A természet változása, mint állandó megújulás, a legjobb modellje a gyermeki alkotásnak. Fontos, hogy minél több anyaggal találkozzon a gyermek, amely a természet nyomait magán viseli. Színük, formájuk, alakjuk is elkápráztatja a gyermeket, ugyanakkor minden érzékszervüket fejlesztik. A gyermekek kezdetben utánzás alapján cselekszenek, ezért igen fontos, hogy az óvodapedagógus együtt „dolgozzon" a gyermekekkel. Az anyagok tulajdonságait megtapasztalva adjon ötleteket és mintát a gyermekek számára.

Az óvónő kivárja azt az időpontot, amikor a gyerek maga kezd cselekedni, a kézműves tevékenységekbe a gyermekek belső motiváció alapján, szabadon kapcsolódhatnak be.

A sajátos nevelési igényű gyermekek művészeti tevékenysége

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében minden pedagógus számára fontos, hogy biztosítson elegendő időt, feltételt, eszközt, megfelelő helyet a művészeti tevékenységekhez. Szükség esetén speciális eszközöket is biztosítunk a gyerekek számára, (vastagabb rajzeszköz, csúszásgátló alátét, kapcsos rajztábla stb.), de csak addig, ameddig az valóban szükséges és indokolt.

A gyermekek valamennyi alkotását értéként kezeljük. Az értékelés mindenképp motiváló, további aktivitásra ösztönző kell, hogy legyen.
Célunk, hogy a sérült gyermekek is mindig szívesen alkossanak.

Az informatikai nevelés lehetőségei a művészeti tevékenységekhez kapcsolódóan

- Színezők
- Különféle technikák alkalmazása (batikolás, nemezelés)

A szülők bevonásának lehetőségei:

- Segítségnyújtás kiállítások szervezésében
- Programjavaslat
- „Kincsek gyűjtése”
- Új technikák megismertetése a szülőkkel
- Népi kismesterségek bemutatása
- Szülők bevonása a csoportszoba szépítésében.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Kialakul az egyéni látásmód, a sajátos alkotási forma.
- Fantáziájuk gazdag, felfedezik környezetükben a „valamihez hasonlít” formákat, alakzatokat, s próbálják játéktevékenységük során azokat felhasználni, beépíteni.
- Meg tudják valósítani saját elképzeléseiket.
- A formagazdagságon túl, a színek változatos használatára törekszenek.
- A teret kitöltik, az arányok a valósághoz közelítenek.
- Örülnek a közösen elkészített kompozíciónak, egyéni alkotásaiknak.
- Megbecsülik saját és mások munkáját.
- Sok eszközt, anyagot, megoldási módot ismernek, biztosan használják az alkotáshoz szükséges eszközöket.
- Ismernek népművészeti motívumokat.
- A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek képességeiknek megfelelően és rendeltetésszerűen használják az eszközöket.

9.9. Külső világ tevékeny megismerése

„Az ember úgy nő, mint a fa,
gyökereivel szerteágazó, rostjaival,
minél több épebb kapcsolattal szívja a világot,
annál magasabb lombot vethet.”

(Németh László)

Környezettudatos magatartás megalapozása

Az óvodai nevelésünk egyik jó gyakorlata a környezeti program, mely elősegíti környezeti nevelési céljaink, feladataink megvalósítását. Az óvoda elhelyezkedése, természeti környezete különleges adottságokat, jellegzetességeket, értékeket nyújt felfedezésre. Fontos, hogy ezeket a környezeti, természeti értékeket építsük be a mindennapi tevékenységekbe egyaránt.

Az óvodapedagógusok tudatosan figyelnek a gyermekek természet szeretetének formálására, valamint az állatok szeretetének és védelmének nevelésére. Az intézményi környezeti programot az 5-6 éves gyermekek számára szervezzük. Egy-egy témahét előzményeként jelenik meg az adott tartalom feldolgozásában.
A gyermek környezetének megismerése az óvodai nevelés egészére érvényesülő folyamat.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Segíti a gyermekek irányítottan és spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozását. Fejleszti megfigyelőképességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket.
A szépség iránti fogékonyságot, érzékenységet tanítani kell. Igyekezzünk elérni azt, hogy rácsodálkozzanak egy táj, egy szó, egy mozdulat szépségére, védjék környezetüket.
Ha meg akarjuk védeni a természetet, meg kell ismernünk. A természettel való harmonikus kapcsolat megalapozásához fontos a megfelelő értékrendszer kialakítása. A helyes viselkedéskultúra, szokások és a gondolkodás. Már óvodáskorban kell megkezdenünk a **környezetvédő, természetszerető ember** személyiségének kialakítását. Ebben az életkorban teremtjük meg az érzelmi vonzódást a természet iránt, ekkor alakítjuk ki azoknak a szokásoknak a körét, amelyek szilárd alapot adhatnak a további életkorokra.
A környezet szeretetére való nevelésnek át kell hatnia az egész óvodai életet. Az önfeledt játék kapcsán a megismerés folyamatában szinte észrevétlenül tanulják meg a gyermekek, hogyan óvják, védjék a természet tisztaságát, szépségét. Pedagógiai munkánk során a játékos tanulás mellet-helyet kap a cselekvéses tanulás a terepi tapasztalatszerzés, élménypedagógia, projektpedagógia.
A matematikai nevelés a külső világ megismerésének tevékeny része, tehát a gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete. A gyermekkel a környező valóságot, a természet törvényszerűségeit és összefüggéseit ismertetjük meg. Megalapozzuk a logikus gondolkodást.
Állatvédelem: A környezet szeretetére való nevelés mellett hangsúlyos szerepet kap óvodánkban **az állatok védelme.** Nagyon fontos, hogy a gyerekek már kora gyermekkorban megismerjék a különböző állatokat és védelmük fontosságát. Ebben az óvodapedagógusoknak hangsúlyos szerepük van. Személyes viselkedéssel kell, hogy mintát mutassunk a gyermekek számára. A gyermekek szociális képességeire és érzelmi életük fejlődésére, pozitív hatással van a tevőleges, közvetlen tapasztaltszerzés által megvalósuló állatvédelem. Az állatok szeretetén keresztül az óvodás gyermek empátiát és toleranciát tanul. Az élménynyújtás, tapasztalatszerzés, tevékenykedés a legjobb módszer arra, hogy az óvodás gyermekek az állatokkal közeli kapcsolatba kerüljenek, ez által kialakuljon bennük a szeretet, gondoskodás, védelem érzése. Számos óvodai programunk kapcsolódik a különböző állatfajokhoz.

A gyermek és környezete

Célunk olyan gyermekeket nevelni, akik ismerik és szeretik a természetet, fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt.
Célunk, hogy a megtapasztalás folyamatában az élménymotiváló hatása sokszorozza a gyermeki tanulási folyamat eredményességét.
Törekszünk a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jussanak.
Segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
Törekszünk a fenntartható fejlődés érdekében nagy hangsúlyt fektetni a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

Helyi pedagógiai programunkban a következő elvekből indultunk ki:

- A kisgyermekkorban szerzett élmények meghatározók a későbbiekben.
- A gyermek fő tevékenységi formája a játék.
- Mindent a maga természetében megfigyelni, minden lehetőséget kihasználni a szabadban való tartózkodásra.
- Cselekedeteink, érzéseink, ítéleteink mindig példaként állnak a gyermekek előtt.

Feladataink:

- A gyermek környezetének közvetlen megismertetése. A szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása.
- A külső világ tevékeny megismeréséhez szükséges feltételek biztosítása
- A külső világ tevékeny megismerése tervezése során az óvodánk törekszik a következő közös élményeket biztosító tevékenységek megteremtésére, megszervezésére:
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása a helyi sajátosságok felhasználásával;
- Növények elhelyezése, gondozása az óvodában. Az óvoda kertjének (pl. virágos, gyógynövényes, zöldséges, gyümölcsös) a környezeti nevelés feladatainak megvalósítását is biztosító ki-, illetve átalakítása, az életkornak megfelelő tevékenységek folyamatos végzése;
- Séták, kirándulások szervezése olyan helyszínekre, élőhelyekre, ahol jól megfigyelhetők a természet változásai, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti kölcsönhatások.
- Múzeumlátogatások tartalmi-módszertani megtervezése, megszervezése; hiszen a gyermekek környezeti nevelésében, ökológiai szemléletük alakításában fontos helyszínek lehetnek a múzeumok is.
- Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi magunk is biztosítsunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a közeli és

távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, illetve az azokban való aktív részvételt.

- ❖ Figyeljünk tudatosan a környezetre és a természetvédelemre, a gyermekek természet szeretetének formálására.

- ❖ Fontosnak tartjuk a környezettudatos magatartásformálás megalapozását, alakítását.

- ❖ Építsünk az óvodai életbe olyan hagyományokat, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét. (Például: állatok világnapja, víz világnapja, madarak és fák napja, Föld napja.)

- ❖ A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása.

- ❖ Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel igényének megalapozását a gyermek egészségének védelmét.

A külső világ megismerésére nevelés életkornak megfelelő tartalmának közvetítése:

Az óvoda mindennapi életébe ágyazva történik, minden a gyerek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed:

- Változatos tevékenységek biztosítása felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Módszereink, eszközeink igazítása a gyermekek életkori sajátosságaihoz: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- A környezet szépsége, harmóniája felfedezésének megtanítása.
- A környezet és a természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatjuk.
- Megismertetni a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növényvilág-és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása, pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. hulladékkezelés, szelektálás.
- Elemi, közlekedési szabályokat gyakoroltatni, a közlekedési eszközökkel megismertetni a gyermekeket. A közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés
- Elősegíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Az iskolába készülő gyermekek részére külön tervezet alapján környezeti programokat szervezünk.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

Célunk:
A matematikai érdeklődés felkeltése, a logikus gondolkodás megalapozása

Feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, érdekes, a gyermekek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek teremtése.

- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- Matematikai osztályozásnál, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek
- A számfogalom előkészítése, megalapozása.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében.
- Tájékozódás térben és síkban.

A fejlődés várható eredményei:
- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel.
- Problémamegoldó készsége jó
- Számfogalma 10-es számkörben mozog
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás, megítélésének fogalmait: hosszabb- rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb…
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent…
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

Az óvodai nevelés vezérfonalának tekintjük a négy évszak köré csoportosított tartalmakat, a tevékenységeket (játék, vers, mese, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, mozgás stb.) mintegy gyöngyként erre fűzzük föl. Így lesz komplex egész az óvodai nevelés, így lehet megalapozni az óvodába járó gyerek környezeti tapasztalatait, amelyek később ismeretté, egész életre szóló tudássá alakulnak.

Módszertani gyűjteményünk tématerv ajánlása a pedagógusok tervezőmunkájához

„A nyár búcsúzva integet” / Betakarítás hava

Szeptember 1. hét: Kezdődik az óvoda (ismerkedés az óvodai környezettel, társakkal, dolgozókkal)
Szeptember 2. hét: Szüret
Szeptember 3. hét: Őszi gyümölcsök: alma, körte
Szeptember 4. hét: Termések, termények: dió, mogyoró, gesztenye
Október 1. hét: Háziállatok
Október 2. hét: Kukorica, napraforgó
Október 3. hét: Zöldségek

Október 4. hét: Mesél az őszi erdő (erdőjárás, erdő kincsei, madárgyűrűzés)
November l. hét: Napszakok, évszakok körforgása
November 2. hét: Márton hét (liba, ajándékozás – csoportok)
Földünk: Nap, Hold, Csillagok (érzelmek, fény – árnyék)
November 3. hét: Testünk
November 4. hét: Érzékszerveink, testünk (illatok és ízek, immunerősítés)

„Először szólal meg a csengő”

December 1. hét: Mikulás
December 2. hét: Család
December 3. hét: Angyalváró
Január l. hét: Téli időjárás, öltözködés
Január 2-3 hét: Erdei állatok, madáretető vendégei
Január 4. hét: Mesterségek hete (népi mesterek)
Február 1. hét: Mackóhét
Február 2. hét: Mi leszek, ha nagy leszek… (felnőttek munkája)
Február 3-4 hét: Színek, formák

„Felleg szakadoz, friss fű fakadoz…”

Március 1. hét: Kikelet
Március 2. hét: Jönnek a huszárok (nemzeti tudatunk erősítése, helyi értékek)
Március 3-4 hét: A víz éltető ereje (a víz élővilága, vízi közlekedés)
Április 1. hét: Gólyák, fecskék
Április 2. hét: Húsvéti hagyományok, jelképek (állatok és kicsinyeik: nyúl, bárány, kiscsibe, tojás)
Április 3. hét: Környezetünk védelme (Környezetvédelmi nap)
Április 4. hét: Tavaszi virágok
Május 1. hét: Tavaszi zöldségek
Május 2. hét: Közlekedés
Május 3. hét: Erdőn, mezőn járunk (Madarak és Fák Napja)
Május 4. hét. Bogarak

„Táncot jár a napsugár…”

Június 1. hét: Pünkösdi hagyományok (nyári virágos, zöldellő természet)
Június 2. hét: Tóparti élet
Június 3. hét: Gyümölcsök elrakása
Június 4. hét: „Fűben, fában orvosság”
Gyógynövények
Július l. hét: Aratás, búzakalász gyűjtése
Július 2. hét: Vizes játékok

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel a külső világ tevékeny megismerése (matematikai tapasztalatok):

Elsődleges célunk, hogy a gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően legyenek képesek eligazodni, tájékozódni az őket körül vevő világban.
Képességeiket figyelembe véve, az egyéni bánásmód alkalmazásával segítjük a gyermekek ismereteinek bővítését. Előtérbe helyezzük a matematikai jellegű játékokat, a környezeti lehetőségekben megtapasztalható, mennyiségi, téri fogalmak megismerését. Kialakítjuk térbeli és síkbeli tájékozódásukat, melynek alapja, hogy legyenek képesek tájékozódni saját testükön. Különös figyelmet kell fordítanunk ezen gyermekek terhelhetőségére, figyelemkoncentrációjuk fáradékonyságára.

Az informatikai nevelés lehetőségei a környezeti neveléshez kapcsolódóan:

- Piktogramok készítése.
- Térképkészítés.
- Időjárás naptár készítése.
- Érzékelő játékok.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- Kiállítás anyagok gyűjtése
- Növények beszerzése
- Közös munkák szervezése
- Kirándulások szervezése
- Közvetlen tapasztalatszerzésre épülő ismeretszerzés (pl. burgonyaszedés, kukoricatörés)
- Eszközök készítése
- Jeles napokon való részvétel (Egészségnap, Közlekedés nap stb.)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Állatokról, növényekről legyenek alapvető ismereteik
- Tudják, hogy az időjárás és a növényfejlődés között összefüggés van.
- A megismert állatokat környezetükben elhelyezik.
- Váljon igényükké a természet és az állatok gondozása, védelme.
- Legyen gyakorlatuk az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerjék a közlekedési eszközöket.
- Képes gyűjtőfogalmak meghatározására.
- Képes a természeti változások ok-okozati összefüggéseinek felismerésére, annak verbális megfogalmazására.
- Tudja saját és családtagjai nevét, munkahelyét, lakcímét.
- Ismeri az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat.
- Matematikai jellegű problémákról gondolatait szabadon elmondja, egymás állításainak igazságát megítéli.

- Képesek jól ismert tulajdonságok alapján válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb-rövidebb stb.)
- Tárgyakat meg tud számolni 10-es számkörben.
- Térben és síkban jól tud tájékozódni, kialakul oldalisága.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, felismerni.
- Képes az időbeli relációk felismerésére.
- Fejlődik problémamegoldó képessége.
- A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mutassanak fejlődést az egyéni képességeik figyelembevételével és a differenciált bánásmód elvének alkalmazásával.

9.10. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzáárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A mindennapos mozgás alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés
- szervezett mozgásos tevékenység

Cél: Az egészséges életmód igényeinek és szeretetének megalapozása. A pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása, fejlesztése a mozgásos játékok és feladatok során. A kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésének alapozása, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Feladat:

- A tevékenységek során kiemelt szerepet kapjanak a mozgásos játékok
- Minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot
- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- A helyes és szép testtartást elősegítő gyakorlatok beépítése az egyes részterületek gyakorlatsorába.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek kiegészítése az az irányított mozgásos tevékenységekkel.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.

- A mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembevételével a mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra, valamennyi gyermek számára.

A tevékenység megszervezése

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Az óvodáskor a természetes hely – helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű, változatos és örömteli érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. Lehetőséget biztosítunk az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve a mozgásra. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. Az óvodai élet során egyéb tevékenységekbe beépülnek a komplex testmozgások, ez által együtt hatnak a gyermek személyiségére. Fejlődik pozitív énképük, önkontrolljuk, érzelemszabályozó képességük, szabálykövető társas viselkedésük, együttműködésük, kommunikációjuk, problémamegoldó gondolkodásuk, tanulási képességük. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. A gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása és a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása fontos az óvodai élet során. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértéken segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.
Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.
A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltételei biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. Vitamintorna és Mozgáskotta szervezésével a gyermekek belső képteremtésére építve, valamint fantáziavilágukat fejlesztve segítjük a mozgásfejlődést.

A mindennapos mozgásfejlesztés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók, és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

Hosszabb sétát, túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban, növelve ez által a gyermekek edzettségét, teherbírását, illetve megalapozhatjuk a természetszeretetét.

A séták, kirándulások nagy kihívást jelentenek a gyermekeknek: hosszabb távon járás, együttmozgás, összetartozás. Az érdekes látnivalók elfeledtetik a monotóniát, és tájékozódási pontként szolgálnak, irányítanak (üzletek, templom, patak stb.) A változatos ingerek és mozgásfeladatok teljesíthető próbák elé állítják a gyermekeket (járás keskeny járdán, ösvényen, patak parton járás, futás emelkedőn, lejtőn stb.)
Kirándulások alkalmával lehetőségük van ismert mozgásformák, más körülmények között, új helyzetekben való gyakorlására (lépegetés kidőlt farönkön, árokugrás, padlón járás stb.)

A mindennapos mozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek.

A mindennapi mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járás, futások, ugrások, egyensúlygyakorlatok). Természetesen ide tartoznak a mozgásos játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretébe beépíthető.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi mozgásfejlesztés ideje alatt egy-egy mozgáscsoportot gyakoroltat vagy mozgásos játékokat szervez.

A szervezett mozgást különböző szervezeti formáinak időtartamát rugalmasan, a gyermekcsoportok aktuális szintjeihez, időjáráshoz, napirendhez igazodóan célszerű tervezni.

A mozgás szervezéskor döntő mértékben a fokozatosság, játékosság, a gyermeki szükségletek figyelembevétele, az egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés elvét érvényesítjük. A mozgáshoz megfelelő hely, többfunkciós eszközök biztosítottak a változatos mozgásfejlesztéshez.

A gyermekek természetes mozgásigényének kielégítésére a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva lehetőséget adunk a természetes mozgásformák gyakorlására, különböző nehézségi fokozatok felállításával, új mozgásos élmények nyújtásával.
Labdajátékok, bújócskák, mozgásos játékok kiválóan alkalmasak téri tájékozódásra, a szem-kéz koordináció fejlesztésére, távolságok mérésére, az együttjátszás örömének átélésére.
Az egyensúlyozó mozgások fejlesztik a testi képességeket, az egyensúlyérzéket-hintázó mozgások, kötélmászás, ugrás szivacson, trambulinon, járás karikán, lépköveken stb. Amikor csak lehetőség van rá, a gyermekek végezzenek önállóan és szervezetten is egyensúlyozó mozgásokat, a természet tárgyain, anyagain, tornaszereken, eszközökön.

Testi képességek az erő, a gyorsaság, állóképesség növelését különböző gyakorlatokkal biztosítjuk (pl. futó és fogójátékok, váltóversenyek)

A koordinációs képességek fejlesztését babzsák és labdagyakorlatokkal, ugróiskolával, játékos futásokkal, egyensúlyozó gyakorlatok beépítésével valósítjuk meg.
Minden lehetőséget kihasználunk a szabad mozgás fejlesztésére a szabadban és a csoportszobában egyaránt.

Mindennapos mozgásfejlesztés:
A frissítő mozgás a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be. Ez a mozgás frissíti, edzi őket, elősegíti a mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését. Ezt a tevékenységet naponta legalább egyszer 10-20 perces időtartammal szervezzük. A frissítő mozgás középpontjában a mozgásos játékok állnak és kiegészülnek egy-egy gimnasztikai elem gyakoroltatásával. A frissítő mozgást színesítjük a Vitamintorna, Mozgáskotta elemeivel.

A ritmikus, zenés mozgások a páros hintáztatóktól a térformákban rendezett táncos, dalos gyermekjátékig és a zenés torna, mind hozzájárulnak a testkép, a téri tájékozódás, az egyensúlyérzék fejlődéséhez.

Finommozgások
Az építő, szerkesztő játékok, fa és papírmunkák, a rajzolás, a tésztagyúrás, az agyagozás, mind más-más élethelyzetben segítik a finommotorika fejlődését.

- Az udvari, kerti munka körébe tartoznak az ásás, gereblyézés, ültetés, gyomlálás, termés betakarítás, levélösszegyűjtés, hó, homoklapátolás stb.
- Az erőkifejtést igénylő mozgások során a gyermekek fizikai erőnléte, állóképessége, koordinált mozgása fejlődik. A fizikálisan nehezebb munkára a fiúk vállalkoznak, így a nemek közötti esélykülönbségek jól kirajzolódnak.

Az óvodás gyermek testalkata, tartása, alakulás, fejlődés állapotában van.
Tartásjavító tornával, sok mozgással megelőzhetjük a tartáshibák kialakulását.
A tanulási nehézséggel küzdő gyermekek számára változatos eszközökkel és módszerekkel szervezünk mozgásfejlesztést heti rendszerességgel (Vitamintorna, Mozgáskotta alkalmazása).
A sajátos nevelési igényű gyermekek mozgás fejlesztését gyógypedagógus segíti.
A mindennapos testmozgáshoz a feltételek adottak: az óvoda tornatermében, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető a tevékenység.

Az informatikai nevelés lehetőségei a mozgáshoz kapcsolódóan:

- Zenés torna

A család bevonásának lehetőségei:

A családok nagy részének életében újra kell tudatosítanunk a régi mondást: „Ép testben ép lélek”. A technikai és kulturális fejlődés következtében könnyebbé vált az ember élete. A mai kor kultúrembere keveset mozog. A gyermekeknek szükségük van nagyfokú mozgásigényük kielégítésére, a mozgásrendszer erősítésére.

Együttműködési lehetőségek:

- Sportversenyek
- Programokra kísérés
- Tornafelszerelés biztosítása

A sajátos nevelési igényű gyermekek mozgása, mozgásos játéka

Az óvodai tevékenységek között a mozgásos foglalkozások jelentik a legtöbb specifikumot és leginkább ezek igénylik a sajátos megsegítést. A mozgás speciális fejlesztése szakembert igényel. Az óvónők legyenek tisztában az óvodai élet során a sérülés okával, a diagnózissal, tünetekkel a legszükségesebb teendőkkel, a káros mozgásformákkal. A sajátos nevelési igényű gyermek lehetőség szerint, mozgásállapotának megfelelően vegyen részt a mindennapos mozgásban.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Fizikai állóképességük, aktivitásuk, erőnlétük fejlett.
- Fejlett az egyensúlyérzékük, biztosabban egyensúlyoznak környezetük tárgyain- természetes mozgásuk biztosabbá válik.
- Fejlett testsémával rendelkeznek, biztosak a jobb-és bal megkülönböztetésben.
- Mozgásuk összerendezett.
- Képesek tempó és iránytartásra, illetve váltásra.
- Téri tájékozódásuk fejletté válik, tudják saját testhelyzetüket környezetük tárgyaihoz viszonyítani.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat. Ismerik a gimnasztikai gyakorlatok jó kivitelezhetőségéhez szükséges szakkifejezéseket.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek leküzdik félelmeiket a mozgással kapcsolatban

10. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

„A gyermekben érlelődik a jövő. -A gyermek a miénk is, az enyém, a tied, mindannyiunké. –A gyökerek mélyek, a gyermekkorból szívják erejüket. –A gyermeknevelés: nevelés a pillanatnak, nevelés a jövőnek. –A gyermek folytatás. -Tegyük meg, ami tőlünk telik, őrizzük a gyermekek nevetését. –Gyermekeink a virágokat, a csillagokat, a szépséget a természetben lássák meg, s a zenében, s a könyvekben.”

(Herman Alice)

10.1 Az óvodai felvétel rendje

Az óvodai felvételt minden év áprilisában beiratkozás előzi meg, az óvodai jelentkezés módját, a határidő előtt 30 nappal nyilvánosságra hozza a fenntartó.
A szülő kérheti gyermeke felvételét, annak két és fél év betöltésétől az óvodába, az óvodai beíratáson történő személyes megjelenéssel.

A 3. életévét betöltött gyermeket a szülő köteles beíratni, ill. az óvoda felvenni a nevelési év első napjától kezdve.
A gyermekek felvételéről az igazgató dönt.
Az óvodai felvételről a szülő felvételi értesítést kap illetve elutasítás esetén pedig határozatot kap./(20/2012.(VIII.31.)EMMI rendelet 20.§ (4)/

10.2. Az óvodába lépés feltétele

Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, (szabad kapacitás esetén) aki a harmadik életévét a felvételtől számított féléven belül betölti, és a szülő, vagy törvényes képviselő kérte a gyermek felvételét.
Sajátos nevelési igényű gyermek a szakértői vélemény alapján vehető fel.

10.3. Az iskolába lépés feltételei

A gyermek beiskolázására a 2011. évi CXC. Köznevelési törvény alapján kerül sor.
A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.
Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé.

A szülők minden év január 18-ig kérelmezhetik az augusztus 31-ig a hatodik életévüket betöltő gyermekük esetében a tankötelezettség kezdési időpontjának a módosítását.

A tanköteles kort, vagyis a hatodik életévét elérő gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben maradásáról az Oktatási Hivatal dönt. Az Oktatási Hivatal döntése kötelező: amennyiben a szülő/gyám kérte, hogy gyermeke további egy nevelési évig óvodában maradjon, vagy, hogy tankötelezettsége teljesítését hatéves kora előtt kezdhesse meg, és ezt a kérelem, a benyújtott igazoló dokumentumok, és a szükség szerint kirendelésre kerülő szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az Oktatási Hivatal engedélyezi, utóbb a döntés kérelemre történő visszavonására nincs lehetőség.

A.) A testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz
- Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás
- Teste arányosan fejlett, teherbíró
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan képes irányítani

B.) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre, várja az iskolát
- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama
- A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem
- Fokozatosan növekszik a figyelem időtartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással kapcsolatos nagy egyéni eltérések lehetnek).
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Felismeri a napszakokat.
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak

C.) A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- Készen áll az iskolai élet elfogadására
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre
- Kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- Feladattudata kialakulóban van, ez a feladat megértésében, feladattartásban, feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg

Iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítani szükséges, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozásokat.

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló

határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít. (Nkt. 45.§ (2a)

11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.
2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét, A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.
4. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.
5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.
8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
9. A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

11.1. Napirend

IDŐ	DOMINÁNS TEVÉKENYSÉGEK
6.00- 12.00	A szabad játéktevékenységbe az alábbi tevékenységek épülnek be: 1. Párhuzamos tevékenységek kezdeményezése: • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Munkatevékenységek • Egyéni differenciált fejlesztések • Komplex fejlesztő játékok kezdeményezése • Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység 2. Folyamatos tízórai 3.Mindennapos mozgás 4.Mesekör, anyanyelvi játékok, komplex fejlesztő játékok 5.Öltözködés, játék a szabadban, munka jellegű tevékenységek, Séta, Kirándulás. Mozgásfejlesztés tornateremben.
12.00- 13.00	Öltözködés, tisztálkodás, ebéd.
13.00- 15.00	Csendes pihenő.
15.00- 17.00	Gondozási feladatok, uzsonna. Szabad játéktevékenységben szervezett tevékenységek: • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Munkatevékenységek • Egyéni differenciált fejlesztések • Komplex fejlesztő játékok kezdeményezése • Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység • Tehetséggondozó műhelyekben tevékenység

11.2. Tevékenységek javasolt szervezeti formái

Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése és szervezése	Szervezett tevékenység	Tevékenységek formái
Játék **Verselés** **Ének, zene, népi játék, tánc** **Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka** **Mozgás** **A külső világ tevékeny megismerése** **Munka jellegű tevékenységek** **Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység**	**Mozgás** **Mozgásos játék (mindennapos mozgás)** **Mesélés**	**Egyéni** **Mikro csoportos** **Frontális** A témakörnek és a gyermekek fejlesztésének megfelelően

11.3. Az óvodás gyermekek fejlődésének mérése

Ahhoz, hogy tudjuk, mely területen kell fejlődnie a gyermeknek, meg kell, őt ismernünk.
Az óvodapedagógusok a gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követik és az OviKréta rendszerben dokumentálják. Érzelmi-szociális, értelmi, beszéd mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzítik. Október és április hónapban határoztuk meg a gyermekek mérését. Szükség szerint, de legalább félévenként a tapasztalatokat a csoportos óvodapedagógus megosztja a szülővel, a szülő számára javaslatot tesz az otthon elvégezhető feladatokra a fejlesztés folyamatosságának érdekében.
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket háromhavonta értékeli az óvodapedagógus, és a szülővel megosztja a tapasztalatait. A szülő aláírásával igazolja, hogy megkapta a tájékoztatást.
Az óvodapedagógusok a dokumentáció elkészítését egymás között megosztva végzik, ellenőrzésükért az igazgató felelős.

11.4. Nevelőmunka tervezése

A gyermeki tevékenység megtervezésében az óvodapedagógusok módszertani szabadsága érvényesül, figyelembe véve a Tevékenységközpontú program speciális sajátosságait.

A tanév elején felmérjük és rögzítjük a környezethez, az évszakhoz és a hagyományokhoz kapcsolódó élménykörök lehetőségeit.
A tevékenységek körét a négy évszak köré szervezzük.

A nevelési tervben félévente tervezzük és háromhavonta értékeljük az egészséges életmód alakítását, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést, az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását, valamint a játék és munka értékelését.
A havi tematikus terv heti bontásban tartalmazza az óvodai élet tevékenységi formáit, annak értékelését (verselés, mesélés, ének, zene, népi játék, tánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, mozgás, és a külső világ tevékeny megismerésére vonatkozó tapasztalat és ismeretszerzés). A tematikus terv tartalmazza a kiemelt tevékenységek mellett a komplex fejlesztő játékokat, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztését és a tehetséggondozás terveit. Valamint tervezni kell az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet a tanköteles korú gyermekek számára későbbi eredményes iskolai előre haladásukhoz fontos képességek és készségek fejlődése érdekében.
Módszertani kiadványunk – „Élménynaplónk” segíti a pedagógusok tervező munkáját.
Komplex saját játékgyűjteményünk segíti a képességfejlesztő játékok tervezését.
A külső világ tevékeny megismerését külön e célra összeállított gyűjtemény segíti. Az 5-6 éves gyermekek számára intézményi szinten külön programot működtetünk.

Az óvodapedagógusok az adminisztrációs munkákat az OviKréta elektronikus rendszerben végzik.
OviKréta csoportnapló elemei:

- Csoportnapló bejegyzések
- Hetirend
- Napirend
- Szülői értekezlet
- Ellenőrző látogatások
- Nevelési feladatok (félévente tervezünk, háromhavonta értékelünk)
- Szervezési feladatok
- Tervezési feladatok
- Feljegyzések a csoport életéről

Továbbá az OviKréta csoport funkciónál:

- Csoport alapadatai
- Nevelők
- Gyermekek névsora, jelek
- Csoportnapló
- Egyéb csatolt iratok
- Jelenléti ív
- Dokumentáció

Minden gyermek fejlődésének nyomon követését, értékelését az OviKréta rendszerben végzik az óvodapedagógusok, melyhez a szülők is hozzáférést kapnak.

Pedagógus feladatai

- Csoportnapló, egyéni fejlődési napló, mulasztási napló naprakész vezetése.
- A tervezőmunkában érvényesül a komplexitás, a párhuzamos tevékenységek, az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek tervezése.
- A tervezésnél vegye figyelembe a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos feladatokat.
- A méréseket, értékeléseket a meghatározott időben végezze.

12. Az óvoda hagyományai, ünnepei, rendezvényei

„Az óvodások ünnepszámítása ünneptől ünnepig tart.”
(Dr. Páli Judit)

Óvodánk hagyományai, ünnepei, rendezvényei színesítik a gyerekek óvodai mindennapjait, lehetőséget adnak a néphagyományok megismertetésére.
Az ünnepekhez kapcsolódó változatos tevékenységekkel, dalos játékokkal, versekkel, mesékkel, együttjátszással, tervezgetéssel segítjük, hogy a gyerekek fokozatosan ráhangolódjanak az ünnep tartalmára.

Az ünnepi előkészület tevékenységi lehetőségei: dalos játékok, mondókázás, mesélés, sütés, ajándékkészítés, rajz, kézimunka, csoportszoba díszítése, asztali dísz készítése, közös játék, kirándulás.

Az ünnep jó hangulatú együttlét kell, hogy legyen, a gyerekek számára vonzó programokkal. Minden legyen „más,” mint a hétköznapokban, a külsőségek és a tartalom harmonikusan kapcsolódjanak össze.
Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat, ezért ünnepek előtt közösen tervezzük, szervezzük az óvodára és a szülőkre váró feladatokat.
Fontos, hogy a gyermekek érezzék az ünnep nem csak óvodai esemény.
A ritmusok folyamatát az évkör-évszakok köre ünnepkörök tervezésénél a helyi valóságnak, sajátos körülményeknek, szokásoknak megfelelően változtattuk.
Programunkban a helyi hagyományok köré tervezzük és szervezzük az ünnepköröket.

Csoportjaink ünnepei a keresztény ünnepekből, hagyományokból táplálkoznak. Az ünnepre való készülődés időszaka legalább olyan fontos, mint maga az ünnep: hiszen tudjuk, hogy az elért cél a hozzá vezető úttól lesz igazán értékes. Az éppen aktuális ünnepet szimbolizáló képek, anyagok, tárgyak megjelennek az évszakasztalon, a gyerekek játékaiban, meséiben, körtáncaiban, segítve az ünnep mind teljesebb átélését.
Az ünnep arra való, hogy a mai rohanó világunkban megtanítsuk az embereket (szülőket, gyermekeket) egy kicsit „lelassulni”, megállni, egymásra figyelni. Az ünnepre nemcsak a testünket, a lelkünket is öltöztessük ünneplőbe.

Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepnek mindig legyen a gyermek számára, mély tartalma: fénye, íze, illata és legyen az ünnepnek érzékekkel átélhető folyamata: eleje és vége. Az óvodapedagógus hatékonyan működjön együtt kollégáival az óvodai programok szervezésében, megvalósításában.

Hagyományok, ünnepek, jeles napok, rendezvények óvodánkban:

- Szőlőszüret, gyümölcsszedés, betakarítás
- Márton nap
- Mikulásvárás
- Adventi készülődés
- Mesterségek hete
- Farsang – télbúcsúztató mulatság
- Március 15-e Nemzeti Ünnep
- Környezetvédelmi nap
- Víz Világnapja
- Húsvéti ünnepkör
- Föld Napja
- Anyák napja
- Madarak és Fák napja
- Gyereknap
- Pünkösd
- Ballagás - „Nyárünnep”

13. ÓVODÁNK SAJÁTOS FELADATAI

- Gyermekvédelem
- Óvodai fejlesztő program működtetése a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében.

13.1. Gyermekvédelem

„Nézz hosszan egy gyermekarcra és látni fogod,
ha van sors, hát nagyon korán elkezdődik.”

(Ancsel Éva)

A gyermekvédelmi munka létjogosultságát indokolja a gyermekeknek az a joga, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéshez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez. Joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti hatások ellen védelembe részesüljön. Joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez.

Helyzetelemzés

A helyi szociális adottságok miatt pedagógiai munkánk fontos része a gyermekvédelem. Óvodásaink kb. 50 %-a ingerszegény környezetben, rossz anyagi körülmények között él, valamint többen halmozottan hátrányos helyzetűek.
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szülei iskolázatlanok, legtöbbjük az általános iskolát sem fejezte be. Vannak veszélyeztetett helyzetű gyermekek is óvodánkban. A gyermekek veszélyeztetettségének okai: anyagi okok, rossz lakásviszonyok, nevelési hiányosságok, bűnöző, erkölcstelen családi környezet, italozó életmód, kábítószer. Emelkedő tendenciát mutat azon gyermekek száma, akik gyámság alá kerülnek.

Az óvodai gyermekvédelem feladata

A gyermekvédelem szorosan kapcsolódik a nevelési-oktatási intézmények pedagógiai tevékenységéhez.
Az óvodában olyan légkört kell teremteni, olyan pedagógiai tevékenységet kell kialakítani, amely eleve kizárja annak a lehetőségét, hogy bármely gyermek származása, színe, neme, vallása, nemzeti-, etnikai hovatartozása miatt hátrányos helyzetbe kerüljön. Az óvodának közre kell működnie a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében.

A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy mindenki számára biztosítsa a fejlődéshez szükséges feltételeket, azokat a lehetőségeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a gyermek képességeit kibontakoztathassa, leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármilyen más okánál fogva fennállnak.
A gyermekvédelem ennek megfelelően széles körben át kell, hogy fogja a pedagógiai munkát.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenység magába foglalja a családdal, a szülőkkel való kapcsolattartás rendszerét.
Az óvodának együtt kell működnie a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal.

A székhely óvodában minden évben megbízzuk, a gyermekvédelmi felelőst.

13.1.1. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy a gyermekek egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért óvodánkban a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek problémáit igyekszünk kezelni, törekszünk a veszélyeztetettségük megelőzésére, illetve megszüntetésére.
Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- Gyermekközpontú, családtámogató szemlélet kialakítása.
- Csökkenjen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az SNI minősítés, az igazolatlan hiányzások száma.
- Megfelelő időben kezdhessék meg iskolai tanulmányukat.

Feladatok:

- A rossz anyagi helyzetben lévő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése, helyzetük figyelemmel kísérése. (integrációt elősegítő csoportalakítás, igazolatlan hiányzások csökkentése, stb..)
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés az Anamnézis elkészítésével.
- Családlátogatások szervezése az óvodába lépést megelőzően.
- Javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására.
- Beilleszkedési nehézséggel, magatartási problémával küzdő, gyermekeknél pszichológus bevonása.
- A gyermekek jogainak fokozott védelme.
- Óvodai fejlesztő munkacsoport megbeszélés kéthavonta illetve szükség szerint
- Rendszeres team munka az óvodapedagógusok részvételével (esetmegbeszélések)
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek fejlesztésében részt vevő szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus)
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.

A főigazgató feladata

- Felel a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért, ellátásáért, a nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, a gyermekbalesetek megelőzéséért, az egészségügyi vizsgálatok megszervezéséért.
- Figyelemmel kíséri a hátrányos, és a veszélyeztetett helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járását.
- Javaslatot tesz a gyermekvédelmi támogatásokra.
- A gyermekek fejlődésében észlelt hiányosságok esetén javaslatot tesz a szakorvosi, pszichológiai vizsgálatra.
- Működteti a fejlesztő programot a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek „megsegítése” érdekében.

Gyermekvédelmi felelős feladata

- Felméri a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeket az intézményben.
- Szükség esetén családlátogatásokat végez.
- Működteti a jelzőrendszert a Gyermekjóléti Szolgálat felé.
- Kezdeményezi a szükséges óvó-védőintézkedéseket.
- Részt vesz az esetmegbeszéléseken.

Az óvodapedagógusok feladata

- A pedagógus alapvető feladata, hogy nevelő munkája során figyelembe vegye a gyermek egyéni képességét, fejlődésének ütemét, szocio-kulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát, segítse a gyermek képességeinek kibontakoztatását, illetve a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatását.
- Kötelessége, hogy a gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön.

- A pedagógusnak közre kell működnie a gyermekvédelmi feladatok ellátásban, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Feladata, hogy a szülőkkel a gyermeküket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa, a szülőt figyelmeztesse, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedéseket tart szükségesnek.
- Kötelessége, hogy a gyermekek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa.
- A pedagógus figyeljen minden olyan változásra, amely arra utalhat, hogy a gyermekkel valamilyen probléma van.
- A problémák megszüntetése érdekében beszélgessen el a szülővel, végezzen családlátogatást. Tegyen javaslatot a gyermek orvosi, pszichológiai vizsgálatára, ha azt indokoltnak látja.
- A felmerülő problémákat jelezze a főigazgató felé, hogy a szükséges intézkedéseket megtehesse.

A családdal való kapcsolattartás formái, „Az óvoda kapcsolatai” című fejezetben található.

13.2. A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű családok segítésének lehetősége óvodánkban

- Szülők tájékoztatása az igénybe vehető támogatásokról, segélyekről
- Kedvezményes étkezési térítési díj igénybevételéről
- A rászoruló családoknak adományok gyűjtése (ruha, játék)

13.2.1. Óvodai Fejlesztő Program

A hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyteremtése, fejlesztése érdekében ***Óvodai Fejlesztő Programot*** működtetünk.

„Amikor egy embert olyannak veszünk, amilyen ez által elrontjuk
ha azonban, olyannak tarjuk, mintha máris az lenne, akivé válnia kell,
ezzel elősegítjük, hogy mindazzá váljon, amivé válni tud.”

(Goethe)

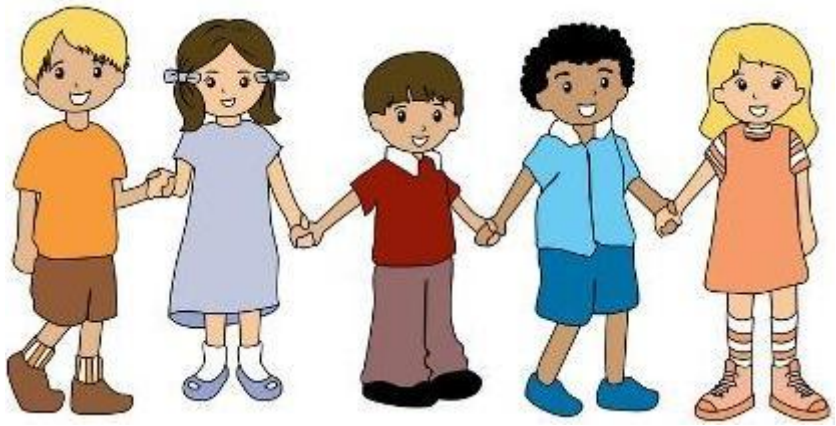

A Helyi Óvodai Fejlesztő Program céljai:

- Minden HH és HHH gyermek 3 évesen óvodába kerüljön
- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- Az egyéni fejlesztések eredményeként év végére 5-10 % fejlődés legyen mérhető
- Kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- Csökkenjen az igazolatlan óvodai hiányzás
- Hatéves korra minden gyermek rendelkezzen az iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességekkel és készségekkel

A Helyi Óvodai Fejlesztő Program alapelvei:

- ***A család, az emberi, a gyermeki jogok tiszteletben tartásának elve***

A családok elvárásait, szokásait, hagyományait figyelembe vesszük pedagógiai programunk megvalósításában. Figyelemmel kísérjük a gyermekek véleményalkotási jogát, biztosítjuk személyi és adatvédelmét.

- ***A tolerancia elve***

Valamennyi együtt járó gyermek körében fellelhető eltérő kultúra, életmód, szokásrendszer kölcsönös elfogadása.

- ***Az esélyegyenlőség megteremtésének elve***

A szociális hátrányokból fakadó hátrányok csökkentése, segítségnyújtás a rászoruló gyermekek részére.

- ***Az empátia elve***

Az etnikai kultúra, norma, szokásrendszer megértése, az identitászavarok kezelése.

- *Az életkori sajátosságok figyelembevételének elve*

A családi nevelésből fakadó eltérésekre tekintettel a játék, az utánzás, a szülői, az óvodapedagógusi minta szerepének, a játékosság és aktivitás elvének érvényesülése.

- ***Egyéni eltérésekre figyelés elve***

A családi nevelésből és öröklött hajlamokból fakadó testi, lelki, szociális igények figyelembevétele. Ismert, hogy egyes társadalmi csoportoknak kevesebb lehetőségük van életmódjuk megválasztására, kisebb arányban vesznek igénybe egészségügyi vagy közoktatási-közművelődési szolgáltatásokat, a munkanélküliség következtében beszűkült életlehetőségeik adódnak, egészségtelen lakáskörülmények között élnek stb.

Mindezekre gondolva az óvodai egészségnevelés programját, a szülőkkel való bánásmódot, a táplálkozási ajánlásokat, az otthoni életmódra vonatkozó tanácsokat az óvodásgyermek családjának egészségi esélyeihez kell szabni.

Az egészségügyi szükségleteket és lehetőségeket a nevelési tanácsadásaink során tüzetesen kell mérlegelnünk, megtalálva a legjobb lehetőséget arra, hogy a szülőket képessé tegyük az egészségesebb életmód követésére.

A Helyi Óvodai Fejlesztő Program hatóköre:

Az óvodába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, kiknek mindenkori létszáma az óvoda „Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek" nyilvántartásában kerül kimutatásra. A kimutatás fellelhetősége: a vezetői irodában.

A Helyi Óvodai Fejlesztő Program jellemzői:

- gyermekközpontú és családorientált szemlélet,
- olyan interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymás kiegészítőnek tartja.

14. PROGRAM ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulási szerepe van, ezért követendő minta legyen a gyermekek számára.
- Műveltségével legyen alkalmas a való értékek közvetítésére a gyermekek felé.
- A gyermek óvodai életében az anya szerepét kell átvállalnia, empátiás készséggel kell rendelkeznie. Fontos a gyerekekkel való testi kapcsolat, szeretgetés, simogatás.
- Munkájában legyen önálló, rugalmas. Helyzetfelismerő képességgel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a gyermekekkel aktív és kölcsönös legyen a kapcsolata.
- A családdal szemben legyen tapintatos, határozott és kezdeményező az együttnevelés érdekében, de mindig a gyermek érdekeit tartsa szem előtt.
- Szakmai fejlődése érdekében legyen nyitott külső szakértő, tanácsadó, kolléga, intézményvezető visszajelzésére. A javaslatok alapján határozza meg a fejlődés irányát.
- Vegyen részt külső tudásmegosztásban, támogassa az intézményen kívüli szakmai együttműködést. Az együttműködés során alkalmazza az online formát.

Csoportszervezés

Óvodánk hagyományait, adottságait, lehetőségeit, a gyermekek összetételét, az óvodapedagógusok attitűdjét figyelembe véve vegyes életkorú csoportokat szervezünk.
A csoportba történő besorolásnál figyelembe vesszük a gyermek életkorát, fejlettségi szintjét, fogyatékosság mértékét valamint a szülők kéréseit, igényeit.
A gyerekek óvodába kerülésekor igen eltérő fejlettségi szinttel rendelkeznek. Az óvoda feladatait ennek figyelembevételével kellet kialakítani.
A nevelőtestület az alábbiakban fogalmazta meg sajátos nevelési feladatait:

- Felzárkóztatás, egyéni fejlesztés, tehetséggondozás
- Logopédiai foglalkozás
- Hatékony gyermekvédelem
- Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrálása

A gyermekekkel jól képzett és folyamatosan továbbképzésen részt vevő óvodapedagógusok foglalkoznak, munkájukat csoportonként egy dajka segíti.

15. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

- **Óvoda-Család kapcsolata**

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Együttműködés formái:

Családlátogatás: az óvodába lépés előtt minden gyermeket meglátogatnak az óvodapedagógusok otthonukban. A családlátogatás alkalmas arra, hogy megismerjék a gyermek, otthoni, szokásait, a szülőkkel őszintén meg lehet beszélni a gyermek nevelésével kapcsolatos tapasztalatokat.

Szülői értekezletek: évi két alkalommal tartunk, (nevelési év elején, illetve a tanköteles korú gyermekek szüleinek) melyek alkalmasak arra, hogy a szülők tájékoztatást kapjanak az óvoda szervezeti kereteiről, a gyermekek egész napos tevékenységéről, valamint az iskolai életmódra való alkalmaságról.

Fogadóórák: évi két alkalommal tartunk, illetve szükség esetén. A fogadóórák alkalmasak arra, hogy a szülők tájékoztatást kapjanak egyénileg gyermekük fejlődéséről valamint lehetőség van fejlesztési lehetőségek egyeztetésére, problémák, nehézségek megbeszélésére.

Napi kapcsolattartás: ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, a gyermek családjában történt fontosabb eseményekről.

Közös programok, rendezvények: lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének megismerésére. Fontosnak tartjuk a szülők tevékeny közreműködését a programokban.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában a óvoda nyitott és kezdeményező.

- **Óvoda-Iskola kapcsolata**

A zavartalan iskolakezdés érdekében kapcsolatot tartunk az általános iskolával. Egymás munkájának megismerése érdekében a tanítók látogatást tesznek az óvodában. Az óvodapedagógusok átadják a tapasztalatokat szóban a leendő első osztályosok egyéni fejlődési üteméről, a várható alkalmazkodási nehézségekről. A nagycsoportos óvodások ellátogatnak az iskolába, ismerkednek az iskolai életmóddal.
Közös szülői értekezletet szervezünk a leendő első osztályosok tanítójával, aki hasznos információkat nyújt a szülőknek az iskolai életmódról, oktatásról.
Az óvodapedagógusok ellátogatnak az első osztály nyilt napjára. Minden év novemberében közös értekezleten tájékozódnak a gyermekek iskolai beilleszkedéséről.

- **Óvoda-Bölcsőde kapcsolata**

A két intézmény között fontos olyan tartalmas kapcsolat kialakítása, amely a kölcsönös érdeklődés révén lehetővé teszi egymás munkájának, céljainak megismerését, megértését, ezáltal a gyermekek számára az átmenet is zökkenőmentesebbé válhat.
A kölcsönös látogatások, a gyermekek tevékenységeinek megfigyelése, a két intézmény egymáshoz való közelítése lehetővé teszi a bölcsődei nevelésre-gondozásra épülő óvodai nevelést.

- **Óvoda-Pedagógiai Szakszolgálatok**

Az óvodai fejlesztő munkát a Nevelési Tanácsadó és a Pedagógiai Szakszolgálat segíti. A Nevelési Tanácsadó szakemberei végzik az óvodások ötéves szűrését, és az iskolaérettségi vizsgálatokat. A Nevelési Tanácsadó biztosítja a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek egyéni fejlesztését.
A Heves Megyei Gyógypedagógiai Szakszolgálat az óvodapedagógusok és a gyógypedagógus kérelme alapján szakértői vizsgálatot végez a problémával küzdő gyermekek körében.

- **Óvoda-Közművelődési Intézmény**

A Verpeléti Petőfi Sándor Közösségi Ház rendezvényeit a gyermekek érdeklődésének és életkori sajátosságainak megfelelő előadásokat a gyermekek a pedagógus vezetésével illetve szülőkkel együtt látogatják.

- **Óvoda-Egészségügyi Szolgáltatók**

Egészségügyi Szolgáltatók **–** (Gyermekorvos, védőnő, fogorvos, a dolgozók egészségügyi szolgáltatója) - valamint ***tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, egészségügyi ellátását biztosító egészségügyi szolgáltató*** (a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek köznevelési ellátásának irányelve tartalmazza)
Az egészségügyi ellátást biztosító szolgáltatókkal való kapcsolat célja a nemzeti köznevelési törvényben előírt, évenként esedékes szűrővizsgálat lebonyolítása. A szolgáltatókkal a szűrővizsgálatok szervezéséhez és lebonyolításához szükséges kölcsönös kapcsolatért a főigazgató helyettes felelős.

A kapcsolattartás kiterjed a gyermekorvos esetében a gyermekek éves kötelező vizsgálatára, valamint a folyamatos egészségügyi felügyeletre, védőoltások biztosítására (rendelőben), járványügyi intézkedésekre. A védőnő esetében szűrővizsgálatok elvégzésére, tisztasági vizsgálatok elvégzésére, továbbá végzi a gyermekek és a szülők körében a szükséges felvilágosító, egészségnevelő munkát. A fogorvos évente végzi a gyermekek szűrővizsgálatát. A dolgozók egészségügyi szolgáltatójával a munkába állás előtti orvosi vizsgálatra, időszakos munka-alkalmassági vizsgálatra.
Kapcsolattartó: főigazgató – főigazgató helyettes
Kapcsolattartás formái: egészségügyi vizsgálat, szűrés, esetmegbeszélés, védőnővel havonta a Tipegő klub működésével kapcsolatos konzultálás.

- **Óvoda-Gyermekjóléti Szolgálat**

A szolgálattal napi kapcsolatot tartunk, mivel a kisebbségi problémák kapcsán elsősorban ők tudnak számunkra segítséget nyújtani.
A gyermekvédelmi feladatokban jelzőrendszert működtetünk.

- **Óvoda-Fenntartó**

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű.

Kapcsolattartás formái:
- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélés
- főigazgató beszámolója
- képviselő-testület ülései
- vezetői értekezletek

- **Óvoda-Roma Nemzetiségi Önkormányzat**

Óvodánk az önkormányzattal együttműködik annak érdekében, hogy a roma/cigány nemzetiségű gyermekek minél nagyobb számban járjanak óvodába.
Nemzetiségi programunk tartalmazza céljainkat, feladatainkat, a roma/cigány nemzetiségű gyermekek eredményes fejlesztéséhez.

- **Óvoda – Civilszervezetek**

Óvodánk szoros kapcsolatot tart a helyi civilszervezetekkel: Összefogás Verpelétért Egyesülettel és a helyi Polgárőrséggel. Óvodai rendezvényeinken, programjainkon rendszeresen részt vesznek, azokba bekapcsolódnak és támogatnak bennünket.

- **Óvoda – Külhoni magyar óvodák**

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik.

16. HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE

A pedagógiai program átfogó ellenőrzését a bevezetés után 2 évente végezzük.

Elemezzük, hogy

- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett fejlesztő tartalmak
- a program milyen eredményt hozott a szocializáció, egészséges életmód, környezeti nevelés, és az integráció terén
- mennyire biztosítottak a játékos tapasztalatszerzés lehetőségei
- a program milyen mértékben befolyásolta a nevelőtestület munkakedvét, pedagógiai kultúráját
- milyenek a szülők visszajelzései

A program ellenőrzésének módszerei: dokumentumelemzés, a nevelőmunka feltételeinek vizsgálat, nevelő-fejlesztő munka értékelése, óvónők önelemző értékelései, közös szakmai beszélgetések.
A program elemzéséhez, értékeléséhez közoktatási szakértő is igénybe vehető.

17. MAGYAR NYELVŰ ROMA/CIGÁNY KULTURÁLIS ÓVODAI NEVELÉS INTÉZMÉNYÜNKBEN

„Egyszóval egy másik kultúrával való megismerkedés nemhogy elszegényítené, fordítva, gazdagabbá tesz. Így még annak is, akinek sohasem lesz saját pedagógiai feladata a cigánygyermekek nevelése, a cigány kultúrával való megismerkedése annak is csak hasznára válhat. Értékesebb magyarrá tesz.”

(Farkas Endre)

A magyar nyelvű roma/cigány kulturális óvodai nevelést intézményünkben szülői igény alapján végezzük.

Helyzetelemzés

A városban élő roma/cigány nemzetiségűek helyzete, helyi sajátosságok:

Verpelét város lakosságának száma 3700 körül mozog, ebből roma/cigány nemzetiségű 1000-1100 fő között van.
Az óvodáskorú gyermekek száma 3-6-7 éves korig 155-170 fő.
Ebből roma/cigány nemzetiséghez tartozó 90-100 fő között változik.
A családok életkörülményeit, életvitelét tekintve nagy különbségek vannak, a szélsőségek is megtalálhatók.
Kb. 10%-ra tehető a jó, elfogadható körülmények között élők száma.
60% körüli a változó életmódúak, akik a lehetőségekhez igazodva igyekeznek elfogadni helyzetüket.

30% körüli a rossz, elszegényedett, lecsúszott szociális körülmények között élők száma.

A gyermekek beóvodázásának helyzete megfelel a %-os mutatóknak.
Évente 1-2 gyermeket kell kötelezően beírattatni óvodába.
Minden évben számolni kell a rendszertelen óvodába járó gyermekek folyamatos látogatására, meggyőzésére.

Intézményünk az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Nemzetiségi óvodai nevelés alapelveit figyelembe véve készítette el magyar nyelvű roma/cigány kulturális óvodai nevelési programját.
Óvodánkban a roma gyermekek óvodai nevelése magyar nyelven folyik roma/cigány kulturális nevelés keretében.
A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Cél és feladat:

- Ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat
- Segítse a gyermek nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését
- Fokozott érzelmi biztonság megteremtése
- A gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó gondozási feladatok ellátása
- A roma/cigány játékok, versek, mesék és dalok beépítése az óvodai nevelésbe
- Vizuális tevékenység során sajátos szín- és forma világ támogatása
- A gyerektánc és mozgáshoz kötődő tevékenységekben roma/cigány tánckultúra támogatása, segítése

A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.

A gyermek felnőtté válása, életmódja főleg azon múlik, hogy milyen hatások érik hatéves koráig. Szükségét éreztük annak, hogy a gyerekek megismerkedhessenek kultúrájuk elfeledett kincseivel. A hagyományaikkal, szokásaikkal, népviseletükkel, zenei világukkal. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink szeretetben éljenek egymás mellett. Megismerve más nemzet kultúráját elfogadják és tiszteljék egymást,

A roma nemzetiség kultúrájának megismertetésével az a célunk, hogy az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően rácsodálkozzanak a roma művészek alkotásaira. A roma költők alkotásain keresztül bepillantást kaphatnak a vándorlásuk eredetéről, életmódjukról, szokásaikról, hagyományaikról.

Egészséges életmód alakítása

Fontos feladatunk:
A gyermekek egészségének védelme, mozgásigényük kielégítése.
A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése.
Az egészséges táplálkozás, életmód megalapozása, higiénés szokások kialakítása.

Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, kiegyensúlyozott, derűs, szeretetteli légkör vegye körül.

Az óvodapedagógus-gyermek kapcsolat pozitív érzelmi kötődés jellemezze. Törekszünk arra, hogy az óvoda lehetőséget adjon arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, önkifejező és önérvényesítő törekvéseit, gyakorolhassa a másság elfogadását.

Szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ezért olyan óvodai élet teremtünk, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának fejlődését, ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának szokás és norma rendszer megalapozását. Megismertetjük a gyerekekkel a cigány ünneplést és szokásrendszert, a közösségi nevelést és közösségi normákat. A gyermek helyét és szerepét a családban, az ünnepeket és a jeles napokhoz kapcsolódó szokásokat.

Munka jellegű tevékenységek

A személyiség fontos eszköze a munka és a munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek: a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése; az elvállalt napi munka, a környezet- növény- és állatgondozás, naposi munka stb.).

A gyermekmunka jellegű tevékenysége:

- önként, azaz örömmel és szívesen végzett játékos tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, attitűdük, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel. A tapasztalatszerzés, képességek készségek közösségi kapcsolatok kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelességteljesítés kialakítását segítik.

Verselés, mesélés

A mindennapi beszédtől eltérő nyelvezetű, hangzású, ritmusú irodalmi vagy népi alkotás örömforrás a gyermek számára.

A cigány versek, mesék megismertetésével felkeltjük a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát a roma kultúra iránt.

A különleges hangzású, hangulatú, gazdag érzelmi világú versek és mesék hűen tükrözik a roma nemzet identitását.

A gyűjtés során kevés népköltészeti alkotást találtunk, melyet be tudunk illeszteni az óvodai tevékenységekbe. A cigány gyermekirodalom verseinek magával ragadó hangulata segítette a választásunkat. A cigányság közel áll a természethez. A mesék a versek az állatokról, a természetről szólnak. Az etnikai nevelésben nagy hangsúlyt fektetünk a másság elfogadásának a nevelésére, a tolerancia fejlesztése a mindennapi életben az ismeretek elsajátításának segítségével. Ehhez kapcsolódik a növények, állatok szeretete, gondozása, védelme, a természet szeretetére nevelés. Az óvodában a cigány népköltészet és a cigány költők verseiből sugárzik az állatok, a természet szeretete.
A cigány meséknek különleges mesevilágúk van.
Mesetípusok: ördög, állat, tréfás tündérmesék, illetve eredet mondák.
A mesék gyűjtése során könnyebb dolgunk volt. De a mesék hosszú terjedelme miatt, olyan meséket választottunk, ami rövid terjedelmű és a gyermekek életkori sajátosságának megfelelnek.
A vers mese tevékenységek során a gyermekek szókincse bővül, az egyéni képességeik fejlődnek. A hagyományos gyermekjátékok megismerésével a gyermekek a játék készítés örömét élik át. Megismerkedhetnek régi kifejezésekkel, mely mesterséghez, szokáshoz, ünnepekhez és a hozzájuk kapcsolódó hiedelmekhez köthető.

- Jeles napokhoz kapcsolódó ünnepek: keresztelés, lakodalom, karácsony, húsvét,
- A cigány hitvilág, virrasztás, istenes énekek

Ének, zene, népi játék, tánc

Ének- népi játék
A mozgással kísért énekek, népi játékok szintén a kisgyermek alapvető tevékenységei.
Akár az óvodapedagógus, akár a kisgyermek által kezdeményezett énekelgetések hangulatot teremtenek, érzelmeket fejeznek, illetve váltanak ki. A családokban még élő nemzetiségi hagyományok (altatók, höcögtetők, lovagoltatók, dalocskák), melyeket az óvodába érkező kisgyermekek magukkal hoznak, rendkívül érdekes anyagot nyújtanak az óvodában.

Feladatunk:
A nemzetiségi kultúrában fellelhető zenei alkotások megismertetése a gyermekekkel (eredeti cigány énekek, körjátékok, mondókák). A gyermek zenei érzékének fejlesztése a különböző ritmusok, zenei hangzások segítségével (az élő cigány népzene effektusai csörgők, fakanalak, házieszközök). A jellegzetes, egyszerű tánclépések bemutatása, a nemzetiségi mozgáskultúrával való ismerkedés a gyermek egyéni fejlettségéhez mérten (cigány tánclépések, cigány tánckultúra megjelenítése, sajátos cigány páros tánc – szülők bevonása).

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az érzelmek kifejezésének egyik speciális formája. A természetben fellelhető és a gyermekek környezetében lévő anyagok megmunkálásának, a társas együttműködésnek lehetősége.
Feladatunk a cigány kézimunka-kultúra szín- és formavilágának alkotásainak és azok elő állítási technikáinak- lehetőség szerinti- megismertetése (erőteljes színek piros, sárga, zöld nagymértékű, főleg virágminták). A gyermekek kézügyességének, kreativitásának és fantáziájának fejlesztése az egyéni adottságok figyelembevételével (festésben, rajzolásban, ragasztásban).

Külső világ tevékeny megismerése, hagyományápolás

Gyermekeinkkel együtt a természeti és a társadalmi környezetünk részesei vagyunk. Ahhoz azonban, hogy a jelenben biztosan építhessünk jövőt, fontos a múlt ismerete.

Feladatunk a gyermek közvetlen környezetének megismertetése, felfedeztetése, több érzékszervre ható tapasztalatok gyűjtése. A roma kultúra elemeinek bevitele a csoportszobába. Bemutatható az öltözködési kultúra hagyománya bő-ráncos rakott szoknya, színes nagymintás kendő rojttal, nagyméretű fülbevalók, nagy szemű mintás nyakláncok.
Lakáskultúra: nagy, virágmintás színes függöny és ágyterítő.
Roma irodalom: ismertebb cigány írók, költők művei: Farkas Kálmán, Rácz Lajos, B. Kóté Lilla, Szécsi Magda, Karsai Ervin stb.

A környezet szeretetére, óvására nevelés (kirándulások, séták, kerti munkák stb. végzése során). A környezetvédelem megismertetése (például: „szemét szüret", környezetünk tisztántartása).

Alapvető céljaink és az alkalmazott módszerek korcsoportokra vonatkoztatva

Családlátogatás során valamennyi óvodapedagógus a csoportjába felvett gyermekeket meglátogatja, tájékozódik otthoni körülményeikről, illetve tájékoztatja a szülőt az óvoda elvárásairól /tisztaság, gondozottság, ápolt külső/.
Folyamatosan kapcsolatot tartanak a szülőkkel, tapintatosan, segítőkészséggel adunk tájékoztatást, tanácsadást a gyerekek fejlődése érdekében.

Tehetséggondozás:

Egyéniségükből fakadó adottságaik /ritmusérzék, mozgásfejlettség, tiszta énekhangzás/ ápolása, továbbfejlesztése.
Óvodánk etnikai programjában tervezett feladatoknak a megvalósítása az egész napi tevékenységek során valósulnak meg, elsősorban akkor, ha a gyermek erre szívesen vállalkozik és benne aktívan részt vesz, mert eredménye csak akkor lesz, ha ezt nem érzi kényszernek.
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára a tehetségesebbeknek külön fejlesztő, képesség kibontakoztató foglalkozásokat szervezünk.

A roma/cigány nemzetiségi nevelés színterei:

A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés csak a családdal együttműködve láthatja el a gyermekek kulturális fejlesztését, a hagyományápolást.
Kezdeményezzük, és lehetőséget teremtünk arra, hogy óvodában is gyakorolhassák saját zenekultúrájukat, hagyományaikat.
Folyamatosan kapcsolatot tartunk az Általános Iskolával, tapasztalatcserét szervezünk a gyermekek iskolába lépésének megkönnyítésére.

Óvodánk az Önkormányzattal és a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködik annak érdekében, hogy a roma/cigány nemzetiségi gyermekek minél nagyobb számban járjanak óvodába.
Ezt jól szolgálják a védőnővel és Gyermekjóléti Szolgálat dolgozóival való folyamatos és eseti kapcsolattartás.

18. 1-ES TÍPUSÚ DIABÉTESZES GYERMEK SPECIÁLIS ELLÁTÁSI ELJÁRÁSRENDJE

BEVEZETŐ

A cukorbetegség, vagy más néven diabétesz, egy anyagcserezavar, amelyben a szénhidrátok hasznosítása szenved zavart.

- 1-es típusú diabétesz: ebben az esetben a hasnyálmirigy nem termel inzulint, így külsőleg kell bevinni a szervezetbe. Az 1-es típusú diabétesz általában genetikai okokra vezethető vissza.
- Normál éhgyomri vércukor érték:3.8-6 mmol/liter

Gyermekkori diabétesz tünetei

A gyermekkorban jelentkező cukorbetegség tünetei is hasonlóak a felnőttkorban jelentkezőhöz, általában a tünetek specifikussága miatt könnyen felismerhető a diabétesz.

Cukorbetegség fő tünetei:
• szomjúság érzet
• fokozott vizeletürítés
• nehéz sebgyógyulás
• fogyás, ennek ellenére nagy étvágy, állandó éhségérzet
• acetonos lehelet

Gyerekkori diabétesz kezelése

A gyermekkori cukorbetegség terápiája nagyban függ a diabétesz típusától. Az 1-es típusú diabétesz esetén a gyermek kezelőorvosa által meghatározott inzulinterápiára van szükség.

A gyermekkori cukorbetegség kezelésében három pillért állapítunk meg:

1. inzulinterápia
2. étrendi kezelés
3. helyes életmód

A kezelés módját mindig diabetológus szakorvos állapítja meg, ami függ a diabétesz típusától, a gyermek vércukorszintjétől is.
▪ 1-es típusú cukorbetegség esetén elengedhetetlen az inzulinterápia, mert ebben az esetben a páciens hasnyálmirigye nem termel inzulint, így azt külső forrásból kell bevinni az erre kialakított inzulinadagoló pen segítségével, vagy inzulinpumpával (a kezelőorvos által előírt).
▪ Az injekciót általában a hasi zsírszövetbe érdemes adni.
▪ 1-es típusú cukorbetegség kezelésének szerves része az diéta, azaz a táplálkozási szokások

megváltoztatása, a natív cukormentes étrend, illetve számolnia kell az inzulinadaghoz kimért napi szénhidrát mennyiségét.
▪ Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek kezelésében fontos a rendszeres vércukor ellenőrzés, étkezések előtt és azokat követően is érdemes ellenőrizni a vércukor koncentrációját.

Helyes étrend:
▪ Kerülni kell a hozzáadott cukrot tartalmazó ételeket.
▪ Törekedni kell a napjában többszöri zöldség és gyümölcs fogyasztására.
▪ Teljes kiőrlésű gabonákból készült ételek fogyasztása a fehér lisztből készült ételekkel szemben.
▪ Elegendő folyadék bevitele.

A diabétesz során jelentkező rosszullétek és annak kezelése

Hypoglikémia =Alacsony vércukorszint, amikor a vércukor a normál érték alá esik. 3.8mmol/liter alá.
Az 1-es típusú cukorbetegeknél nagyobb eséllyel lép fel hypoglikémia, ami kezeletlenül akár életveszélyessé is válhat.

Ilyen rosszullét több okból alakulhat ki:

▪ Ha a gyermek az inzulin beadása után nem étkezett.
▪ A gyermek az inzulin beadását követően későn étkezett.
▪ Túl sok inzulint kapott.

. Fokozott fizikai aktivitás után, ha nem elegendő szénhidrátot fogyasztott.
▪ Rossz helyre, pl. izomba kapta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik az fel.

Bizonyos gyógyszert (sulfanilurea) kapó gyermekeknél a Glukagon beadása tilos.
Helyes inzulinadagokkal és étkezéssel a veszély lecsökkenthető.

Hipoglikémia tünetei:
▪ gyengeség,
▪ sápadtság,
▪ remegés,
▪ izzadás,
.szédülés,
▪ látászavar,
▪ beszédzavar,
▪ éhségérzet,
▪ hányinger, hányás,
▪ eszmélet vesztés

Eljárásrend Hipoglikémia esetén:

A hipoglikémia azonnali kezelést igényel.

A cél: Minél gyorsabban történjen meg a vércukorszint emelés.

Előfordul, hogy **hirtelen alakul ki a tudatzavar**. Ilyenkor, ha még eszméleténél van a gyermek, és nyelni tud, nekünk kell megetetni, vagy feloldva megitatni a szőlőcukrot a

beteggel. A szőlőcukor már a szájból elkezd felszívódni. Ezt követően kekszet vagy rostos levet, ill. tejet itathatunk, hogy az ezekben található összetett szénhidrátok lassabban, de emeljék a vércukorszintet.

Az eszméletlen gyermeknek biztosítani kell mielőbbi szabad légutat. Stabil oldalfekvésbe vagy hasra kell fordítani, hogy az esetleges légúti akadály megszűnjön.

VÉRCUKOR MÉRÉS!!!!

Alacsony vércukorszint esetén (3.8mmol/liter alatt), az alábbiak szerint kell eljárni:

Az eszméletlen vagy görcsölő gyermeknek a nála levő Glukagon injekciót kell beadni, ha azt kaphatja (a szülő felelős ennek biztosításáról). A fecskendőben elő van készítve az oldószer, mellette van a hatóanyagot tartalmazó porampulla. Ennek a műanyag kupakját kell lepattintani, majd az oldószert a gumidugót átszúrva hozzáfecskendezni. Ilyenkor a por feloldódik. Ekkor vissza kell szívni az oldatot a fecskendőbe. Azt légteleníteni kell úgy, hogy a tűt felfelé tartva kinyomjuk belőle a levegőt, majd a test bármelyik izmába szúrva beadjuk a betegnek. Az injekció után a tudat elkezd kitisztulni.

Amikor már nyelésre képes a gyermek, szájon át adunk neki cukrot a fentiek szerint. Ebben az esetben mindig értesítsük a mentőket a kórházba szállításhoz.

A **hiperglikémia** (magas vércukorszint)

Egyes esetekben a hipoglikémia ellentéte is előfordulhat, amit **hiperglikémiának** nevezünk. Ebben az esetben a gyermek vércukorszintje magas lesz, ez főleg 1-es típusú diabéteszben fordul elő, inzulin hiányában.

Ennek veszélye: A ketoacidózis kialakulása, amely azt jelenti, hogy a szervezet a saját zsír bontásából próbálja fedezni a szükséges energiát,ennek eredményeként toxikus hatású ketontestek keletkeznek.

A ketoacidózis fő tünete az acetonos lehelet, a kipirult arc, hányinger, hasfájás, szapora, mély légzés is. A hiperglikémia azonnali ellátást igényel, kezelése kórházban történik. /a vércukor akár 15-30 mmól/l is lehet/

Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba.

Megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges. A cukorbeteg gyermeknek minden esetben be kell adni az inzulint és tartani kell az előírt diétát.

Lázas megbetegedés idején a gyermek igyon bőségesen, kerülni kell a zsírok fogyasztását, de a normális szénhidrátbevitelt biztosítani kell. Az inzulin beadása elengedhetetlen. A szénhidrátbevitel ilyenkor pl. gyümölcslevek formájában is történhet.

Ha a hányás kialakul, és a szájon át való folyadékbevitel nem oldható meg, mentőt kell hívni és kórházi kezelés szükséges, ahol infúzió segítségével tartják fenn a szervezet egyensúlyi állapotát.

Intézményvezető feladata 1-es típusú diabétesszel élő gyermek felvétele esetén

A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesszel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a
gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján speciális ellátást biztosít.

A nevelési-oktatási intézmény vezetője a feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy
b) háziorvos vagy Óvodavédőnő útján biztosítja.
Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára előírhatja
a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,
b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.
A szülő, más törvényes képviselő kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújthatja be.
Az intézmény vezetője az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet szerint járnak el.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai program 2025.09.01-től lép életbe. Felülvizsgálatára – ha azt egyéb körülmény, jogszabály nem indokolja – 2030-ban kerül sor.

A pedagógiai program módosítására kötelező módon sor kerül:

- *jogszabály módosításakor*
- *a fenntartó kezdeményezésére*
- *az intézmény átszervezése esetén*

Egyéb esetekben a dokumentum módosítását kezdeményezheti:

- *a főigazgató*
- *bármely szakmai munkaközösség*

A módosításhoz a nevelőtestület minősített többségének (50%+1 fő) támogatása szükséges.

A pedagógiai program nyilvánosságát intézményünk a következő fórumokon biztosítja:

- *igazgatói iroda*
- *intézmény honlapján*
- *Oktatási Hivatal (kir.hu) intézményi felületen, a közzétételi listán*

A pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása:

A Pedagógiai Programot a **nevelőtestület bevonásával elkészítette a főigazgató.**

Verpelét, 2025. 07. 25.

…….	…….
Szabóné Farkas Anna	Miksiné Varga Ágnes
Nevelőtestület képviselője	Főigazgató

P.H.

Az óvodai **Szülői Szervezet** a Pedagógiai Programról véleményét:

2025. év 07. hó 25. napján kinyilvánította.

Kelt: Verpelét, 2025. 07. 25.

…….
Kovács-Katona Edina
Szülői Szervezet Elnöke

A Verpeléti Gyöngyszem Óvoda és Gyöngyikék Bölcsőde Pedagógiai Programját Verpelét Város Önkormányzat Képviselőtestülete a ..... Képviselő-testületi határozattal jóváhagyta.

…….
Farkas Sándor
Fenntartó

P.H.

A program érvénybe lép: 2025. szeptember 01-től.